

ВЛАДИМИР ЗАНҒАРИА

Қазмакыт ағыхақәа

Ажәинраалақәеи аиґагақәеи

Ақәа – 2006

Владимир Зантэриа хэамтэзтэи аҗсуа лирикаҗы зхатэ тыҗ аанызкыло поетуп. Уи иажэеинраалақэа ирныцшуеит ауаҗы ионыцкэтеи игэтэхэыцрақэа.

Владимир Зантэриа иеизга ғыц "Озамақбат аҗыыхақэа" иагэылалаз ажэеинраалақэа рғы аҗхьяо ибартэ икоуп апоет ауаҗи аҗсабарей реизыказаашья бла ғыцла дшахэаҗшуа, аҗстазаара амазақэа акырза дышрызэлымхау. Аизга ғыц еиднакылоит иара убас В. Зантэриа казарала еиҗеигаз М. Лермонтов, Ф. Тиутчев, А.Блок, В. Бриусов, Р. Киплинг, Ш. Бодлер ухэа рөымтақэа.

В. Зантэриа. Озамқбат аҗыыхақэа. – Акэа: 2006. – 131 д.

© В.Зантэриа 2006

ИУМЫРЦӨГЪАН, ХАНЦӨА ДУ, ХЦЫХӨТӨА!

Нас хэуаҗыбжара хантыслакь, –
Хэхшыю ианаразо зегы, –
Зшоура-мца еихсыгыхьо хтысқөак
Ишрытнымхо хбартоуп акагы.

Икалоит убас: абзиеи ацэгъеи
Еилыргашья рымамкэа ианынхо,
Ианрылаҗашья хамши хатци
Хэ хэикэзырхо, ма хтазырхо...

Хазкылсуеит цкарак – кырза хэган, –
Иаадыруеит нарха змамгы шыта.
Хэ хэамта цеит. Даеа цюук ракэхап
Ишьтрақэлан зғыназхо еиҗа...

Хэ ихазмырееиз, ихазгэамтаз
Арееишья иакэшэап еа цюукы,
Арыц еицш игэылнаршэап нас аамта
Аҗсреи аҗстазаарей рцакы.

Хэныкэцуа нас ари адунеи ду,
Икамларц хазқөымгэыҗзо җаастак, –
Хэитцақызқызуа, хматанеиуа,
Иаххэашт хэра – зразк иаргэтеиуа –
Иумырцөгъан, Ханцөа ду, хцыхөтөа!

Акэа, 2005 ш.

* * *

Абар шыта азын-тхы
Агәы ааонашоит...
Ақалақь еынлатәи ашыкыбжь ахытцеит
Шәы-злагарак рыбжьейш...
Зны-зынла атых агәы тдырпсаауеит
Ицәырхаз алақәа...

Афыртын бааңсы иалтцыз агбейш,
Алашьцара иалагылоуп Сыюны...
Ижяқцаз пырсалцас
Ашәышықәса ахьантара лақәуеит
Сара сгәатцахь
Цхыбжьон...

Сәымтрала ихсыркәшоит
Цхи-мши рыбжьара
Ииз са сцәақәа, –
Лахьейқәрала итәу
Сара сәымтрала...
Еынлатәи ашыкыбжь еиқәтәоит
Шәы-злагарак рыбжьейш...

Акәа, 2005 ш.

ГӘНАХА ХЫХРА ХАЦАЛОУШӘА АНЫХА...

Ихаракны ихаргылт абақәа,
Хармеигзаказәа аңьази амармалташы, –
Аха еилкаашья рымам хқазшьақәа,
Ха хаазқәылаз хқәшәом аәахәқәашья.

Хнеиуеит уахь, гәып-гәыпла хәешаны,
Гәнаха хыхра хәцалоушәа аныха,
Ус иапуп хәа ашәтқәа шытацаны,
Хәахынхәуеит, нас хәынаххоит аоныка...

Акы хәцәшәоушәа, еихаагоит хшьаәақәа,
Харт қазшьала хәахапсахзар акәхап.
Ихаракны ихаргылт абақәа,
Ха хлақәхазшәа зызбои урт рәақьа?..

Ихаракны ихаргылт абақәа,
Ирыкәхаршеит зынцьырқәакгы аамтала,
Аха еилкаашья рымам хқазшьақәа,
Гәтыха хәашьяк хқәшәашам қсәтала...

Азынцьырқәагь жьакцан икақсоит,
Еицагылоит иәыцу абиңарак,
Абақәа еицакрада иаанхоит...
Хнеиуеит уахь, ихадушәа ахара...

Ршьапы гәгәаны иахарст абақәа,
Еибыртоит рымч аңьази амармалташы, -
Акы хәцәшәоушәа еихаагоит хшьаәақәа,
Харт хаазқәылаз хқәшәом аәахәқәашья...

Акәа, 2005 ш.

* * *

Ари адунеиаф зегь гөаҗан, зегь пышөан,
Нас иамазма хөашьяк иґыцзоу акы?
Аха ҳааиуан ус, җкарак ҳанымшөа,
Җаргөаҗеиуан ихықөкыдаз ххықөкы...

Иаоцоу аныҳөаґа. Ахьз. Анапеинкьабжь.
Аҳаракырахь ҳашьтызхуа амардуан...
Ххырхуан абартқөа зынзаск ҳашмарҗеицөаз,
Җөаҗхьа Сезамтөи агөашөқөа аатуан...

Аха аамҗала ҳазжьоз ацөанырра,
Изаацөан ицөырцуан, изаацөан еикөтөон.
Хөынҗарҗас атыҗ ааннакылон Ахдырра,
Уи ақөреи аҗышөеи рхөатөы ханаҗон...

Ари адунеиаф зегь гөаҗан, зегь пышөан,
Хөашья змазамгы – ҳа ҳаҗхьа ирхөахьан.
Ицон аамҗа. Ахшыюи ацөанырреи еинышөон, –
Иаҗсазгы иаҗсамгы – ртыҗ рыҗшаахьан...

Акөа, 2005 ш.

АХӨЫЦРА-КЬАЛЕИҗШ...

Маза-аргама ицөырцуеит мшынҗақөак,
Маза-аргама ицөырцуеит җхынҗақөак...

Сымши-сыҗхи сара агагеиҗш срыбжьоуп,
Сыбҗыц шкөакөан җсреи бзареи срыбжьоуп...

Баша, баша, баша сгөы сажьоит,
Сыҗсҗазаара җхыз маҗараны иаанхоит.

Злыҗха ҳаура, згөыҗха ҳаура игөаҗханы,
Ажөан дгьылхап, адгьыл жөанхап мышкы-зны, –

Сымра атыю иакызар – исзахҗом,
Уанза сара схымҗа назазом...

Иалаблит аҗөага-шоура са сыхөа,
Аөыннакылт атыша ахықөан са сшьөаґа...

Баша, баша, баша сгөы сажьоит,
Сыҗсҗазаара җхыз маҗараны иаанхоит.

Маза-аргама ицөырцуеит мшынҗақөак,
Сқьаад ианылоит ашаҗкыраз җхынҗақөак, –

Уаха-шаанза слымҳа иҗаоуеит ґытыбжьқөак,
Ииуеит ахөыҗра – кьалеиҗш җхынҗақөак...

Акөа, 2005 ш.

* * *

Акымзарак еилкаамкә
инхоит адунеиаә...
Ихазхөода иахдеицшу?
Ажәәшәәкәә хәцшуеит, –
Дкалашам хәбжәара
иаиааиуа – еицеиуа,
Зеггы-зегг мышкызны
ххышьтрахь хгьежьюеит.
Иааюлоит цхыбжонла
быжкәак уарла-шәарла!
– Шәангыл уара! Ишәхәа уара!
Иабашәырхеи шәхы?!-
Ускан лашьцарак
инализбааит аарла:
‘Еырххыла цьюк сафыйккә
ицон еишьтаххы!..
«Шәангыл!» – дунеихаангы
еикәтәашам быжыныюрак,
‘Еырххыла инеиуазгы
рлымхә шәәхан.
«Шәангыл!» Аеыртынчшәа иакәшәом
иахдьюло!
Асытхәа еикәтәомызт,
атцхәа фәхан...
Хашыкәсқәа рурт-баацсы хәлоуп
хгәәтеиуа,
Издыруада иахдеицшу,
жәәшәәкәәк хәцшуеит, –
Пхызцас хәзхазырштүа
ари Адунеиаә,
Зеггы-зегг мышкызны
ххышьтрахь хгьежьюеит...

Акәа, 2004 ш.

* * *

Шыкәсыла ахахәцәәы ицәуан абака,
Ахахә еицш имеыгхон аказа инапқәа...

‘Енак зны қәрахымзакгы иажә фәхцәон,
Жәеинраала ссирзакгы хыркәшамкәа инхон.

Хзыхызаз, ма хәзхымзаз. Хамәа ифәхцәаз, –
Ианаамтаз иахзымхәаз агәтыха, ауаз...

Нас хашыкәсқәа азымлагеицш иниас ицон, –
Ихәргылоз цәәхшьон хә ххатәы Парфенон...

Иаакылсуан цьюкы. Парфенонгы дырбгон,
Ақәылаәгы аказагь – тоурыхк иазынхон.

Шыкәсыла ахахәцәәы ицәуан абака,
Ахахә еицш имеыгхон аказа инапқәа...

Акәа, 2005 ш.

САШЬЦӨА РҒЫМҢРА

*1992-1993 шықәсқәа рзы
Ақсны зхы ақәызтқаз сашьцәа
Ргәалашәара иазкыуп.*

Пхызла срацәажәалоит сашьцәа,
Ирхыуп аақсарак рлақтақәа, -
Еиқәшәеит урт хәлпәзыказ қаштағ,
Итеоуп ирыкәаены рыхқәа...

- Ишқацо хұсқәа, икоу сашәқәа! -
Сыбжы нарықәсыргоит сара.
Ирғытшәазом ажәакгы сашьцәа,
Иргарц ртахымшәа са сыгәра.

Ирыкәнуп дара ирыкәнымхзо рабцъар,
Ишқәыпшыз ржакықәағь шлахъеит.
Ишқастахыу акы снарабжъарц, -
Ажәакгы рзымқәо иаақсахъеит...

Нас ашьшьықәа қашта интыцуеит, -
Иныдхалоит қайхатә гәашә.
Алашьцарағ рцәаара сцәызуеит,
Шьта са сымала сынхашт...

- Ишқакоу хұсқәа, икоу сашәқәа! -
Схала сцәажәо қашта стоуп.
Са Сгәалашәара Ақых хьшәашәоуп,
Уи сашьцәа рғымтреипш ихъантоуп.

Ақәа, 2005 ш.

* * *

Ус ишоуп са сдунеи. Ус ишоуп.
Моак лашьцоуп – ихъантоуп. Моак лашоуп...

Шьәәқәак гәығыртәм. Сгәы рызтам.
Ихәатәыз ажәакқәакгы хәазам.

Цхык иагәылсуа моахәастак ғәхцәоуп,
Цәақәа ғыцкгы ғәхәарак азытцәоуп...

Ус ишоуп са Сдунеи. Ус ишоуп.
Моак лашьцоуп. Ихъантоуп. Моак лашоуп.

Исарқәо иарбан цхыбжъон гагақәак?..
Рыг-рғамхәозар исаосхъоу шықәсқәак?..

Инарыбжъаззар ақсреи абзареи
Шәага-загак змазам са Сдунеи?

Сыхәратыңны са Сыдгыл санхалт, –
Ғымт аңыыхақәа еизызгоит Ссаркәал....

Ус ишоуп са Сдунеи. Ус ишоуп, –
Кыр иақсоу зегы цыххаа икақсоуп...

Ақәа, 2005 ш.

* * *

Азын-цхы иалыхәхәа аңсаатә
Инеиуеит жәангәыла, жәангәыла,
Ашәышықәсқәа ирхаану са ссаат,
Хтысқәак арфыхоит, иаатғылан.

Ажәан цырцәажәауа ицоит,
Апқақәа аңырма иаркараз.
Урт рыңырма ишаңынцәо збоит
Схәыцра сахызыгзо ашара.

Апқақәа ршыкыбжь еиқәтәоит
Ашамтаз. Шытыбжь ыказам уаҳа.
Ашара санаңылуа сшәоит,
Сызтымзаара саңоушәа гәнаҳак...

Ақәа, 2003 ш.

* * *

Кыр цуеит еимарыңсеижьтәи ҳдәңь,
Аха иахьанзагь сыблақәа ирхыцуам
Уи аюныңқа ахаҳәқәа иривциауаз атырас...
Пхызла итысталоит аңдәңь
Пхынрала саңәца итаңаалоз азыхь.
Кыр цуеит еимарыңсеижьтәи ҳдәңь,
Кыр цуеит уи еиңш азыхь снафымхәеижьтәи.
Иахьылаң игылоуп хамзырха зегь зымехазкуа
Амжәаңла.
Кыр цуеит еимарыңсеижьтәи ҳдәңь,
Аха сгәы иснаңалоит сара аамтаңла –
Анкәеиңш амжәабығқәа ныхиаала-аахиало
Ихыңсалоушәа ҳдәңь...
Кыр цуеит еимарыңсеижьтәи ҳдәңь,
Кыр цуеит са снафымхәеижьтәи сзышауа,
Аңхын саңәца итаңауаз азыхь...

Ақәа, 2003 ш.

* * *

Абарцаѣ дтѣаны хѣлпазыказ,
Амакѣан-хѣыцкѣа ирталыцсон
Хкы-хкыла аутратых-жѣлакѣа
Атакѣажѣ неихырхѣа змам...
Нас дныхѣа-ныцкѣауа,
Ипцхалкуан лмакѣанкѣа цѣара...
- Са сахымзарггы, ѣа цѣоукы инкадырхѣхѣып
Арт ажѣлакѣа аацынра шааилакѣ, -
Лгѣы инталхѣон атакѣажѣ, лыжѣлакѣа
цхѣакуа хазы.

Абас дрыхзызаауа, рыхкѣа
еикѣылхѣалон лмакѣан-хѣыцкѣа
Атакѣажѣ неихырхѣа змам...
Нас лара лоумашь урт амакѣанкѣа
Цацхѣа ицзыртло,
Аацын, анхарамшкѣа анааилакѣ?..

Аацын, адгыл аныцѣхѣаѣо...

Акѣа, 2005 ш.

СГѣАШѣ АНЦЫЦ ИУУАН АЦША...

Рыбжыы цѣгѣахан алакѣа,
Абарца сныкѣгылт цхыбжѣон:
Хкыдкылартак змам агыгшѣыгеицш,
Сгѣашѣ анцыц иууан ацша...

Ацша иеишуан ишѣаз алакѣа,
Азын агѣтан. Цхыбжѣон...

Акѣа, 2005 ш.

АҒЫМҒРА АБААШ

Ацеиць лашьцара инахелашөаз ахаҳөеипш,
Итөахыуп сгөафьы крызхьцуга ажөақөак...
Саазқөылаз, сақөшөом сзыргөаҗеиуа аҳөашья.
Апшатлакөеипш исхыууаа ицеит шықөсқөак.

Уахынла сзырбарцьеилос сҳөоуқөа ракөзам.
Қыры-цөырла ианысцо уажө ақьаад...
Ицаз ахтысқөа ирықөысхуеит ажьакца,
Аңөыхақөа сыңшааит Өазмакьат...

Атың тацөуп ахааназ изыз ажөа,
Ағымғра абашөеипш сыюнакуп сыюны...
Асаат абжьөеипш еихсығыт шөымтақ ашөа,
Сдунеигьы сыбла иаахгылт илашьцаны...

Апшатлакөеипш исхыууаа инеиуеит аамта,
Гөалашөарак зцым зегьы тацөуп.
Сыңсҗазаарагь аанхеит амзатахамҗөеипш,
Ажөа затцөык ансыгха са сзатцөуп...

Ақөа, 2003 ш.

ҒААНХОН ҒАИЛКААМКӨА ҒҒАҒАҚӨА...

Адуinei таҳцаарц баша ҳашьтан, –
Адуinei аанхоит. Ғара ҳнаскьоит...
Ға ҳашьтахь, назаза инҳажьыыз ашҗағ
Даөа цьоук ҳазбахө рҳөалоит...

Аха усгьы гөығрак ҳажьжьон,
Цҗацөрык рыбжьан «иахья» – «уацөы»,
Хсаалак ҳашьтан. Хсаалак ҳашьтан.
Уи имөа армариарц өазөы...

Адсҗазаарагь еимгеимцаран,
Ицон апҳыз өеипш инҗакөкөа.
Итаҳцаарц ҳшашьҗаз ҳаңсабара,
Ғаанхон ҳаилкаамкөа ҳҗаҗақөа...

Тҗаашья змамгьы таҳцаарц ҳашьтан,
Уи ала аамҗала хгөы ҳҗажон.
Иҳашьҗархх иааиуаз амөа раҳтон,
Иҳаөсхьоу амш өеипш ҳа ҳнаскьон...

Ақөа, 2005 ш.

* * *

Цхыбжьонуп.
Илеиуеит адэныка
Ақәабәә-сабаа.
Сылахъеикәра агага
Анызбаалоит атамц.
Гәалашәарак еипш
Сахзызауеит Сәымтра.
Исаосхьоу ашықәсқәа рсаба
Аеиизнагазаап мац-мац
Суацьяк хәыч ағышәтәипш
Итацәу сара сгәатәә...

Цхыбжьонуп.
Илеиуеит адэныка
Ақәабәә-сабаа.
Снапсыргәыца цьяцья иангылоуп ицааршәха,
Атәца - хы-шықәса зхыцуа
Аеиикәацәа зтоу...
Цхыбжьонуп.
Итацәу ахапшьяцеипш,
Мца зтам са суацьяк-хәыч
Ағышәта стапшуеит...

Акәа, 2005 ш.

АШЬАМТЛАХӘҚӘА ЗШЬАМ ХАҚӘИТРАК ХАМОУ ЦЬАХШЬОИТ...

Итакыуп цьюкы абахта. Иақәитым ршьапы,
Хтысқәак еилашуеит абахта анаосан.
Итакыу изыхәан иказам мшапкы.
Уи ныхәә-ныпхьаракгы илымха итааозом.

Хәхәоит харт хәқәитрак анцәа икынтә,
Зны хдәыуо, зны хаччо адәы хәхықәу.
Әазныхгы - хәымтра бахтоуп хара хзын,
Ашьамтлахәқәа зшьоу еипш алахъеикәра хәықәуп.

Харт хәқәитуп хшьапы, аха ехәарак,
Пкара чыдак азыпцәоуп хәқәитра.
Иарбан мчу, нас, хзыртаслымүа абаскак?
Ххәынчан хзамои харт хәаизар ғымтрак?!

Ағымтрагь бахтоуп. Хнапала уи хчаңеит.
Атәитәыхгы нак дымәасуеит дыштәитәыху, -
Абахта анаосан хтысқәак еилашуеит,
Зғы ршәахазгы икыуп бирак еипцыхны...

Азә дбаандаоуп. Азә дақәитуп ихы,
Харт досу ишхалшауа хәәпақшәоит.
Ус хәишеит анцәа – иахтамы-иахтамы –
Ашьамтлахәқәа зшьам – хәқәитрак
хамоу цьяхшьоит...

Акәа, 2005 ш.

ЕИГӘНЫЮЕИТ ХАБЖЫҚӘА, ЕИГӘНЫЮЕИТ
ХАҒСҚӘА...

Ааи, ххи хамчи еиқәхароуп
Уаха псыхеа жәлак хамам, -
Ацәымҕреи агәағи – амилат тадырхоит.
Хәгәкәа ркәышра хара хәиқәнархароуп,
Шьта иаамтоуп,
Ханагха – ахааназ хәгәкәа хәхәхоит...

Шьта иаамтоуп,
Ахәыхреи аңоҕыхреи ираамтоуп!
Иашәырка! Ижәбылла, ижәбылла ацәашькәа!
Дгыли-жәәани еизыразны иапырцаз Ахәамтоуп
Дәәазныкгы хәцьал хәхзырцаз хара...

Ацыхәтәа ааигәахазшәа хдунеи еилашыюкуеит
Здунеи зыпсаххьюу хабдуцәа гәынкьюеит.
- Шәаныкәла, шәаныкәла иңшыоу Ахақәитра! –
Зызкәатың тынчым рыбжы сахауеит...

Цьюкы ҕаха-дагәоуп. Цьюк лашәзахама?
Хбырг – пааимбарцәа ражәа рәабейт.
Аныхаңаао ҕитүам. ҕнатүам ауахәама
Харт зхылцшьтра згәаламшәо
хреиңшы хәанхеит...

Шьта иаамтоуп,
Ахәыхреи аңоҕыхреи ираамтоуп,
Иашәырка! Ижәбылла, ижәбылла ацәашькәа...
Исахауеит асаркәалбжы –
дгыли-жәәани ирхамтоу,
Еигәныюеит хабжыкәа, еигәныюеит хәҒсқәа...
Еигәныюеит иҕахазгы, инхазгы рыгәкәа...

Мшаәнеиңш мра-шәахәала икәабоуп аңсабара,
Ғаңхәа ашара хәҒылоит
Амаалық-цәа ххыкәкәа...

Шьта иаамтоуп!
Иңшыоу Ахақәитра ханыкәны,
Хәеибаркны хдәыкәлап,
Ғаңхәа аңиара ажәла кәауа!
Хлахынцәамәа енак зны хзыцәкәалаз
Цәашьыркыла иңшаауа!

Акәа, 2005 ш.

ШЬТА АШЫҚЭСГЫ НЦӨОИТ...

Шьта ашықэсгы нцөоит. Мышқәк роуп инхаз.
Срызхэыцуеит ахтысқәа: иаңсамыз, иаңсаз...

Ихэатөыз, ихэатөымыз... Сахьгылаз, сахьтөаз, -
Убартқәа зегь шьтысхуеит хьаас, гөырөас...

Иаҳа-иаҳа ихьысҳахоит Аңстазаара Ашәкәы,
Уа тың-хөычк азалхыуп сара сразкы...

Ииасуеит ашықәс. Азышьтра тәбоит.
Схы сазцаауа, көакьта-тшәак оөата снатөоит.

Гөынчыхьажәак оөыцкьозар соызак иахь өнак?..
Сацазар сзатцымцуа рыцқак ихак?..

- Мшөан, дызмыртөоузечи абри ауаө цьарак?...
Абас сзызхөо ргөы рмырхькәа исызрытоума атак?

Шьта ашықэсгы нцөоит. Мышқәк роуп инхаз,
Срызхэыцуеит ахтысқәа: иаңсамыз, иаңсаз...

Машөыршөа ишьапы саграгылама азөы?
Иаң ғымтзакәа исаөсыз, исеихөои уатөы?

Издыруада имөығзар сцөаөа, сказшьа?
Гөнаҳак касцазар, уи бзиоу цьышьа?

Ицаз, уи хнырхөышьа амам уеизгы,
Иааныскылоит төыцак, шөысныхөоит зегьы...

Ари ашықәс ацыхөтөантөи адакьа сыреып,
Снаөыхөап аөеикөатцөа, сьхаакәа хнаөып!

Акәа, 2005 ш.

ӨНАК ЗНЫ, ЗЫНЗАСК СГӨЫӨЕАНЗАМКӨА...

Таиф Ацьба игөалашөара иазкыуп...

Өнак зны, зынзаск сгөыөеанзамкөа
Акөа уааспылеит уара...
Усымдырит азныказ, соыза,
Уара шуакөызгы исымгеит агөра.

Аңхынтөи ашоура-мца еихсыгыуан,
Иаамтан. Шьта амра ташөон.
Издыруан, Таиф, угөы ухьуан,
Уа утынчра сахтыгөлар хөа сшөон.

- Ицуазечи усымбеижьтөи, соыза? –
Мацк ишлахьан ухахөы.
Избон: төахышьак змазамыз
Гөхьаагарак ублақәа ирхын...

Нас хнавалон агаөа цшьаала,
Өымтзакәа хгылан цьарак.
Иаңан уөымтрагы гөалак,
Шөышықөса зхьцуаз гөырөак...

- Ааи, анцөа имчала аөныка
Са схынхөгөышьөит уажөшьта...
Цстазаара ахьыказам сыкан, -
Ицөажөон абас улакта...

Итацөын акаҳуажөырта. Тынчран.
Хнаөыхөон уа акаҳуа.
Аөы-цкьөицш ирыцнаңон умцкөа,
Уңсы еикөнархон аҳауа...

Схэыцуан, Таиф, усымбеижьтэи
Исгэалашэом шыта шака цхьюу...
Изаацэан абыргра уеазыукуазшэа,
Иукын утеспыхэ еихырцхьо...

Ублақэа исархэон: «Исыман
Еитахэашья змамыз хэатэык», -
Уоныка уауан, хыма-цсыма,
Укылсны аамта ақырқы.

- Соызцэа сысалам рыт! – хэа
Насоухэан уцамтаз сара.
Анкьеипш, угэы унтахэыцуа,
Унавалеит тынч акэара...

Алюатэ ахылцуан уа амра,
Ицахэ-цахэуа ианзаалоз амшын.
Уфымтра иарфыхаз жэеинраалак
Уцамтаз угэатца иташын.

Ашэапыцьяп еицырхуан рышэшьыра,
Са исхаштхьан ишыкоу апсра, -
Нахьхы, хэылп-шэапшь ахзыркыра
Уналазэа уцеит, нас уара...

Апхынтэи амра, аташэамтаз
Иблахкыгаз ашэапшь атынхон, -
Зқышықэса зхыцуа ахэамтеипш,
Таиф, уара уфымтра сзынхон.

Акэа, 2005 ш.

АҔААИМБАРЦӨА РЕИҚӨШӨАРА

*1994 шықэса рзы Баграт
Шьынқэбей Омар Бейгэеи
Стампыл еиқэшэеит.*

Еицылеит Баграти Омари
Ижэйтэзоу Стампыл агэтаны.
Оыцья апоетцэа ирхарои
Иамазар мчык еикэгань?

Урт пааимбарцэоушэа еицылон,
Ипшуан избоз шанханы.
Цлак амцан ртыпцэа аанкылан,
Еицэажэон хатыр еикэцаны.

Дагхьон Омар иажэеинраала,
Дизызырфуан уи Баграт.
Оыцья апоетцэа ргэала
Стампыл ду аман шахатс.

Ахааназ ифымцэаазо амца
Ртагьежьюан дара рыгэқэа.
Аиа-София атзамцқэа
Ирныоуан хпоетцэа рыбжьқэа.

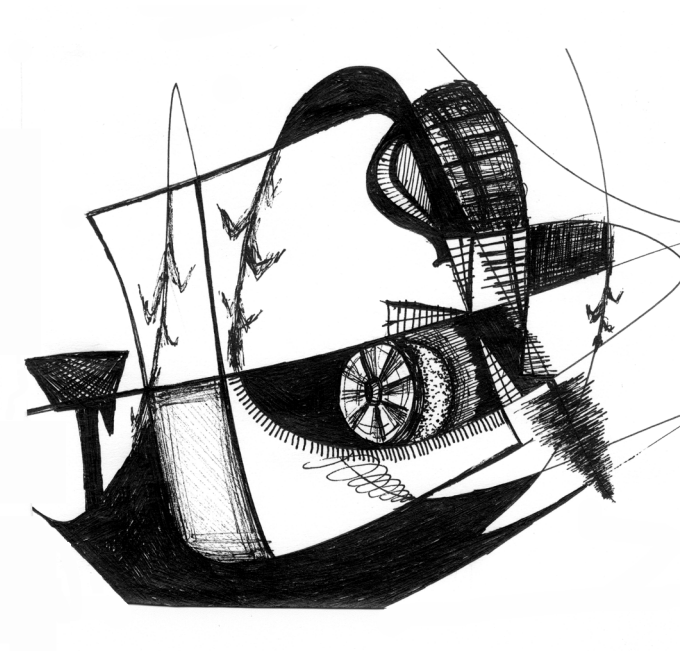
Дагхьон Омар иажэеинраала,
Баграт итеспыхэ еихирцхьон.
Нцэахэқэоушэа хпоетцэа еидтэалан,
Ирзымхэац рыгэтыхақэа рхэон.

Еибамбац аскаамта, ирхарои?
Иаатгылт ишанхазшэа асаат.
Псра зқэым Баграти Омари
Стампыл еибырхэон руасиат!

Акэа, 2005 ш.

Маңк зымца еихсығьхъаз сгәәғы...
Гәалашәарак,
Пҫынқәынтәи амреипш,
Сышықәсқәа реѰхаа хышәашәа
Иҫаңхон...

Адәныкагы ахьта әәаргәгәон...

* * *

Нахъхьы аҗсацла – еишьылқәа иҗархыкны,
Аисыр-хәцәы иалхыу
Ахылҗеиҗш,
Кәыркәатәи амра
Шеи-шеиуа иҗагылт.

Машәыршәа уи мҗабзык нахъысыр,
Иццышәха иҗоит...

Амра –
Аисыр-хәцәы иалхыу
Ахылҗа...

Акәа, 2005 ш.

* * *

Иаха аҗхыбжьон,
Абжы мыргазакәа,
Адунеи җанахәхәзаап
Асы...
Ашамҗаз санааҗш,
Аткәаҗеиҗш
Ашәыб иархәаз аҗәацлақәа
Рымахә
Асаара ишьҗакысуан.

җәацлак ахыцәкәан
Арахәыц-па иахъынхәлоушәа,
җәа җаҗшык инақәшәеит
Са сылаҗш...

Издыруада
сыбла
сажъазар
ашамҗаз сара?..

Акәа, 2004 ш.

* * *

Ахәылқаз
Сашта сынталоит,
Шәышықәса зхыцуа
Сгәашәқәа аартны,
Сышьтаһька инхаз зегь
Снапы назкьаны...

Сгәашәқәа аатуеит
Дара рхала,
Иазыпшызшәа
Саара...

Сашта сынталоит
Ашьшьықәа.
Зынзаскгы сазхәыцырц
Стахзам:
Мышкызны сашта сыштыцуа
Сыхнымхәырцаз уаха
Арахь...

Хәлқазыла,
Саара иазыпшызшәа
Шәышықәса зхыцуа
Са сгәашәқәа
Рхала
Иаатуеит...

Адуней ду
Са сгәашәқәа рынтыц
Инхеит...

Акәа, 2006 ш.

ХӘМАРРАК ЦОИТ

Хара иахтәым рольқәоуп иахахәмаруа,
Ихашәхарпоу – иахнымаало маҗәоуп...
Уажә аамтала икоуп ус еипш пқарак,
Уажә аамтала асценагы лашьцоуп.

Азал тацәуп. Шахатра ауеит ағымтра.
Ханрыжма ххала измаҳаз хбызшәа?
Иахцәалафашьеит хаамта ха хнапкымта,
Нас шыта иарбан иаабо уамашәа?

Хара хакәзам, хагагақәа хәмаруеит,
Асцена лашьца иқәлан ха хцынхәрас.
Ихафсхьо аеырмашьцеины ихақәмақаруеит,
Нас хазхаану иарбану аамтас?..

Иаабо иарбан хдәылцыргы адәныка?
Хәмаррак цоит – лагамта, нцәамта змам.
Зегьы здыруа ақәыргылао дыкоуп,
Иахирхәоит зынзаск хагәқәа иртазам...

Хәмаррак цоит. Ххафсахьақәа еицакуп,
Пхызу, лабәабоу? Уи зегь акоуп.
Иахьа асцена иқәу хара хакәым,
Хцынхәрас асцена иқәу гагақәоуп...

Акәа, 2005 ш.

УС ИКОУП ҶА ҶААМҶА...

Ус икоуп Ҷа ҶаамҶа,
Аҳәатәы хацатәзам!
Иҳаднагалозеи ҶамҶас?
Еилкаазам, еилкаазам.

Ҷағба амызгәытқәагь
Уашәшәыроуп уажәшьта, –
Иаҳа-иаҳа аеарцәгьоит
Амшын ацәқәырқә, –

Нас иҳахъзеи, хъыпшузеи
Абас Ҷаикәышьшьы?
Изаҳмаҳауазеи
Ҷмызгәытқәа рыбжьы?

Иахъанза Ҷазлааиуаз
ҶамҶа хъанҶан...
Азыблара иеиҶама
Ҷара Ҷқапдан?

Нас иарбан? Ҷаздызкыло
Иарбан сқалас?
Иҳамамкәа хсаалак
Ҷанбанзацо абас?

– УзықәгәыҶа иарбан,
Ҷқапдан, ухацкы?
Ҷахъкылнаго удыруама
Иуку ацскы?

Ацскы зку Ҷазцаара
АҶак кайцазом, –

Ҷағба амызгәытқәа
Рыбжьы иаҳазом,

Ҷағба амызгәытқәа
Аәәа ааилдыргоит,
Ацәқәырқәа иахъырҶаху
Ҷрыман ицоит...

Иабакоу Ҷахсаала?
Иабакоу асқала?
Ҷаикәаргьежьауа зыбларак
Ҷамоуп цъара...

Ацшатлакә иажәжәеит
Ҷгәы шытызхуаз хбирак.
Ацәқәырқәа Ҷажәлоит,
ИшҶажәлац иахъак.

Ус икоуп Ҷа ҶаамҶа,
Аҳәатәы хацатәзам.
Амшын ду Ҷазхылеит,
Ҷахъызхыцәа еилкаазам.

Игазәазуеит Ҷа Ҷағба,
ХырхарҶак змазам,
Амшын ду еикәтәарцгьы
Агәы иҶазам...

Акәа, 2005 ш.

АКӨА. АМҒЫШАҒНЫ.

*Дома – как демоны,
Между домами – мрак...
В. Ходасевич*

Итацәуп, амәадукәә тацәуп,
Дгыли-жәәани рыбжьара сзәцәуп.

Алацшцәшәара иаәызоуп ақәа,
Еихәәцшуеит игачамкшәә аәнкәә...

Ғсы зхам, цакы змам – зегь тацәуп,
Амәадукәә цюукы ирзыцшуп.

Илеиуеит, зқы шықәса рацхьейцш, ақәа,
Еихәәцшуеит игачамкшәә аәнкәә...

Иааәуам гәырғабжык, цәуабжык, бзарзык,
Амәадукәә дырныршәлам уаәцсык.

Сара стынчра апрспектгы тацәуп,
Дгыли жәәани рыбжьара сзәцәуп.

Мшәан иньцаба иабацо ауаа,
Иаахымкәазо ақәа анауа?

Ақсаатә кәалеицш иниасып амш –
Гәыгра зцым, кәзшья змам, хәәра змам...

Егәурым нас са схала сынхаргь,
Ақәа сналсып сыеныцакны схаргь...

Ақәа илеиуа лассы ихкәарым,
Сгәәцәә амш цәгья лассы еилгарым.

Са сызхааным хақәхеит, еилағьейт,
Са сызхаану адунеи аақсахьейт...

Смыццәкзо, шьяәә тынчла сцәлап,
Уа аәндуқәә гачамкшәә еихәәцшләп.

Ғсәзаарагь ыкам, икам цсрагы,
Итацәуп цакы змам зегь уеизгы.

Ианба хыртуеи аәндуқәә рхыреқәә?..
Мшәан ианбахкәә са сгәәцәә ақәа?..

Ақәа, 2005 ш.

АҒОУРЫХ ДУ АЛУҚӘА

Ағоурых ду алуқәа еиғасуеит,
Асақәеипш ирлагоит ахахә...
Хнырхәышыа амам, аамта мөасуеит, -
Мшәан, дарбан илызхуа ҳа ххәхә?..

Мшәан, дарбан ҳақәзыргәығуа ассир?
Ҳахзырқо дарбан ҳәғхәара?
Ус, хгәахәанзамкәа анаатә асыр,
Ҳзыкәгәығуа иарбан мчу ҳара?

Ацьар рацәа ахьеилаҗыруа
Ахшыю дирҗарц дағуп азәы, -
Нас дарбан ҳара иахҗеипшү здыруа?
Ҳазхаанхо здыруада уацәы?..

Цьоукгы еидкылоуп шахабаала,
Иҗибажаан иабаци иурҗ?
Убас мацара, шәышықәсала
Ишалац иалоуп цьоук аурҗ...

Игьежьюеит ашәышықәсқәа рбарбал ду,
Иааскьоит ишәарҗоу аамҗақәак.
Ҳазнысхьюу хамоақәа зегь чалтуп, -
Мшаенеипш ҳа храшыапкуеит нцәахәқәак...

Иааскьоит ишәарҗоу аамҗақәак...

Акәа, 2005 ш.

* * *

Апҗара-пҗара хәа... апҗара-пҗара хәа
Ғеимаашьҗыбжык слымҗа инҗаот шыжыымҗан.
Апҗара-пҗара хәа... апҗара-пҗара хәа, -
Уи ашьҗыбжы зегь реихатә гәашәқәа аанартуан...

Зегь дәылцуан адәныҗа. Ақалақь ғыхон...
Нахьхьи цьара ахысыбжыеипш
Ғеимаашьҗыбжык гон, -
Нахьхьи зегь ирзеипшыз мөадук ацыхәан,
Зыхьтәы-шыкыл иангылаз сылапш ихьзон...

– Дабантәааи? Дабантәааи? Ихы абахо аеыуао? –
Амоадуахь икылсуан жәпаоыла ауаа.
Уи днеиуан шыап-җынцала иеышыкыл дангылан,
Уа еилаҗеиласуаз ргәы җырҗсауа.

Апҗара-пҗара хәа... Апҗара-пҗара хәа,
Уи днеиуан иеыхәа имахмызқәа арбо, -
Апҗара-пҗара хәа... Апҗара-пҗара хәа,
Хысыбжышәа еиқәырццак әеимаашьҗыбжы гон...

Амашынақәа аангылон...
Инаскья-ааскьон аганахь, -
- Дабантәааи? Дабантәааи? – быжықәак саҗауан.
Абар акагь игым дышьҗыпраарц уи жәоанахь,
Ихҗырҗа-шкәакәа аҗауағ ацыхәа шықьыруан...

Апҗара-пҗара хәа... дзон уи еырххыла,
Иҗазызон уа ақалақь иалаз рцәа,
Цьоук рылахь-рыцымшь рзатәуан иаатгылан,
Уи дзон, дылбааишьҗызшәа хыхьынтә анцәа...

Апкара-пкара хәә... апкара-пкара хәә, -
Аееимашьтыбжь асаркьал абжьеипш иазхауан.
- О, анцәа дузза, хәҗсы еикәырха! – хәә,
Уа иматанеиуаз рыбжьы сахауан...

Акәа, 2005 ш.

АГӘАЛАШӘАРА АЦЫҢХЫҚӘА

*Ҙамара Платон-ипҗа Шьякрыл
лгәалашәара лаша иазкыуп*

Азынтәи аҗсымрагь иахылцузаап җаррак,
Аха иазырҗыхом сгәәҗы гәрагарак, –
Сҗынаскоит лышьта схылан Ҙамара,
Исмаҗайжьҗеи иҗзоҗеи ла лкынтәи ажәак...

Днеиуашәа збоит уи җшьаала, җшахәала,
Лҗәажәашьтыбжь аарла җьара исахауеит, –
Ҙынчрак лыхьчоушәа иҗынчзоу лшьаәала,
Нахьхьи, алаҗшхәәәҗ җьара сналхьыҗшуеит...

Абар аскьала! Амаакыра лыенадкыл,
Уи дгылоуп. Амшынеипш иҗкьоуп ллакта!
Илбоит, ихьчатәуп даәазныкгыи Аҗсадгьыл,
Ахақәитра – дызхылҗыз Ҙамара лхата!

Уи хналгон ла лхала илыпшааз моала...
– Шәмыҗцакын! Шәгәы-шәәаныз!

Ҙьара гхак кашәымҗан! –

Аҗстазаара аҗкарақәа лдыруан җырхәала,
Лҗәаәа җьбаран уи. Лгәы җышқазан...

Хмарҗеиҗәоуп хара. Зынзак хәҗәарахыуп,
Хәқәгылоуп аҗҗа – маакырак змазам...
Лара – дҗааимбаруп, лажәагь лыҗшаахыуп,
Еа җьоукы рзыхәан зынзаск деилказам.

Лышьта схыланы сҗынаскоит җшьаала,
Хәзқәымгәыҗзо шәартарак хәқәшәар хәә сшәоит.
Ҙамара дахәажәахә днеиуеит җшахәала,
Акәатәи аҗшалас лыхҗәы-шла еилнаршәшәоит.

Акәа, 2005 ш.

УИ ХАЗЦО, ИХАЗЫМЦО ДКАЛАП...

Ихыркөшоуп жэабжык «Аңсҗазаара» захьзу,
Аңсра иаргылт ацыхэтэантэи акэаң.
Издырт. Аңабырг ззаххэоз – мцуп,
Уи хазцо, ихазымцо дкалап...

Адгьыл хақэын. Хаңсқэа тан...
Лак-оакрак рыцан хказшьақэа,
Аңсроуп ихьазыршшоз уашьтан
Хара ихазгэамтоз хаграқэа.

Ха хашьта ихылоз даеазэи
Ғымтзо, ихы ларкэны днатэон.
Итахын ихэарц уи хабзырзы,
Аха мчык деитцанаргэғэон...

Нас аамтагы шеикэшац еикэшалон, –
Цьоук рыгэнаха рцэахырц иағын.
Амшқэеи ацхқэеи еиқэшэалон
Здунеи зыпсаххьаз рыгэқэа рғы...

Ихыркөшоуп жэабжык «Аңсҗазаара» захьзу,
Аңсра иаргылт ацыхэтэантэи акэаң.
Издырт. Аңабырг ззаххэоз – мцуп,
Зегь шыкоу инхап... Зегь шыкоу инхап...

Уи хазцо, ихазымцо дкалап...

Акэа, 2005 ш.

* * *

Зны изаацэан аапынра аауеит,
Иаакылсуеит зны акырза иагхан.
Лацамказын асы ауеит! –
Еиха зымчу иргэаңхозар акэхап.

Нас ахэасашэтқэеи асырхэқэеи
Еилапыруеит, ихиаала-хиаало...
Ус харгачамклоит адунеи,
Зегь реиха иссиру ғыханцала.

Цсаитак змам ха хагэқэа рғы
Аамтақэак еиниоит, еипырцуеит.
Крызхыцуа ххьаақэа хзыхнаеырц,
Азын – шэалкьа – мрак аацэырцуеит.

Амра пхоит, асы ауеит,
Зынрей – пхынрей нак еилароашьо.
Ус харгачамклоит адунеи,
Шэымтак хафымшэарцаз баша.

Игэхьааибагоит иаци-иахьеи
Хьтэы-цханы хэылп-шэапшь зыбжьалаз.
Ирыбжьапыруеит аирей-аңсреи
Ахэасашэтқэа ашэалкьа-мра иаркьалаз!

Акэа, 2005 ш.

ШЪАРКӨАСТЛА ИНЕИУА РЫШЬТА СХУП

Крызхьцуа гәтыхак иартцысуеит өа гәтыхак,
Агәжәажәарагь – ицәыргам чмазароуп.
Са сзыхәан икоуп зегь зымчу аныха,
Уи са схи сыңси рыгәрагароуп.

Агәрамгареи агәрагареи рыбжьара,
Аңсәзаарагь агәхаштреипш итацәеуп.
Са сыгәтыха аңызгалоит ашара,
Ашарагь гәтыхак аман исзыңшуп...

Кыр зымчу амцәыжәоақәа неитцыхуа
Цсаатәк рыбжьоуп аңсәзааареи аңсреи.
Хәашьа рзамто ахааназтәи рыгәтыха,
Инрыжьуеит абиңарақәа рдунеи.

Урт наскьоит, ахәаадара анаосан, –
Рхарта-сырта ахьахамбо цьара.
Баша сгәыгуеит... Уанза сыбжьы наозом,
Сахьчоит акәылзеипш агәрагара.

Исылшонаң са снейлоит ус мацара, –
Шьанца моала инеиуа рышьта схуп.
Еитәх сыңнашәоит акызгы-кацәара,
Шьаркәастала инеиуа рышьта схуп...

Акәа, 2005 ш.

* * *

Саапшит сара цхыбжьон
Сцәырҳаны...
Алуқәа еибафон,
Ирфьцуан ахахә лаганы...
Сиарта саахықәтәалт
Сеипхьхәыцаауа...
Алуқәа реинкьабжь
Итахәәеза Акәанза иааоуан
Изаацәан здунеи зыңсахыз
Ргәынқыбжьейпш...
Итынчын ақалақь...
Аохаақәа иртыоуазшәа
Шәартарак ацан
Ихаз алуқәа реинкьабжь...
Алуқәа еибафон...
Аҳабла тацәын...
Идунеи иңсахижьтәи краацуан
Алуқәагала алуқәа зкәоз
Са сабду...
Сгәы-сеанзамкәа,
Алуқәа реинкьабжь
Сарфьхеит цхыбжьон...

Акәа, 2005 ш.

МОАБЖАРАНЗА

Исызгөамтазакөа
Сыуафьбжара сынтысит,
Исызгөамтазакөа –
Моабжаранза сааскьахьейт.

Исызгөагьуам
Сышьтахька ахьяцшра, –
Сацхьакагьы
Алацшхөаа хөашьуп...
Дыршьа амам шыта
Са сгөы анхьяцссо,
Еимгеимцара цөфыхгак
Сазыцшуп...

Сгылоуп ус
Ц-шөышыкөсак рыбжьара,
Сгылоуп ус,
Исгөыцацсан снапкөа...
Иаацөырцлоит өфацхьа,
Реалкаауа лашьцарак,
Дгыли-жөани ирхаану
Сынцөахөкөа...

Хтыскөак са исацысит,
Хтыскөак са срацысит,
Цьоукы срыхьзейт сара,
Цьоукгьы сара исыхьзейт...
Исызгөамтазакөа
Сыуафьбжара сынтысит,
Исызгөамтазакөа
Моабжаранза са сааскьейт...

Акөа, 2005 ш.

ГЕИ-ШЬХЕИ ХАШРЫБЖЬОУ

Инна Хацьым-пха илхьзынфьлоуп

Геи-шьхеи дышрыбжьоу ауафьы
Рахөц-поушөа имөа фөхцөоит...
– Нас, ус закафьы, закафьы?..
Хашыкөскөагь ниакөкөа ицоит...

Зегь акоуп, зегь акоуп, зегь акоуп,
Ус хнеилароуп, хамч еизыркөкөа!
Знапсыргөыца хану шыакьастоуп, –
Шьхацамфөоуп игөхьаарго хөгөкөа...

Шьхацамфөоуп ифызшөо хөара,
Хөжөрагьы цызшөо иароуп!
Изаацөоуп алабашьа акра,
Аха хкөыцшрагь шыта кырза ихароуп...

Ианамузах – ахра хшафөу
Хөцылап ацыхөтөантөи хсаат!
Уа иаххөфөалап зылацш царзоу,
Зегь ирхаану, зегь згөалашөо ацсаатө!

Акөа, 2004 ш.

АКЫМЗАРАК

Акымзарак сыздырзом,
Акымзаракгы сгәлалашөм...
Аңсҗазаарагы кашыррам,
Анкьейиш сыжәәан схалашом.

Еижьагоу ланарпшыроума
Уажәы-уажә сылапш иҗашәө?
Згәы-зеану сыхдырроума
Изуа-исхәө сыҗазхәө?

Аамҗа уаә дымшатакәә,
Иаргылт зегы хазы-хазы, –
Ауаатәыюса рсабрадакәә
Рееитаркуеит лассы-лассы.

Рееитаркуеит җоук җәәәала,
Ға җоукы – хаҗсахьала.
Ғазегы җәала дҗәәжәалап,
Иҗанацы иҗсахәәага...

Дарбан, нас, изгәалашәө?
Аңарда анаәсан иҗалаз?
Зыжәәа җкьазгы – дкьалашам, –
Зегь ус ишыкац иҗаз нас!

Исзымдырзо хаҗсахьакәәк
Аацәыркьалоит уажәы-уажәы.
Сабрада бжеикәә-бжашлакәәк
Рееитарклоит лассы-лассы...

Акәә, 2005 ш.

АЛАФ ЗУМХӘӨИ, ИЗЕИҚӘУЗЕИ УЛАХЬ?..

– Алаф зумхәөи, изеикәүзеи улахь? –
Абас сыхтаркуеит аамҗала җоукы.
Арыжәтә ахьыржәуа арңарҗәә еидшылан,
Са сазхәыцуа стәоуп даәакы...

Ех, ишҗастаху шәгәы шытысхырц лафла,
Аха саамҗа алахь еикәүп.
Сара шәыскәәтц, иҗашәҗа шәара шәкьафкәә.
Ижәбац сакәзам. Маҗзак сгәы хәүп.

Издыруада, имәәсар слафхәәра аамҗагы,
Ғыстаарак хызбаалоит җоук рлаҗта.
Исызгәамтеит, сәызҗәә, исызгәамтеит,
Сгәы хьшәәшәәрак шҗалаз уажәшьҗа.

Иҗоушьаша хтысқәәк мәәпысуеит са стәылаә,
Сҗагылоуп еилкаашьа змазам аамҗак.
– Алаф зумхәөи, изеикәүзеи улахь? –
Слымҗа иҗаәуеит аамҗала быжькәәк...

Акәә, 2005 ш.

ЦХЫБЖЬОНТӨИ АЕВКАЛИПТҚӘА

Апхын цхы алашьцара реалак,
Ран ишаалыхшаз еипш реелиыхзаны,
Амшын ақәара иаақәгылт
Көыркәа шоура зызхымгоз ҳәсақәак...

Аха амшын аталара рзымгәағкәа,
Шыьцәра-шыьцәра рыхцәқәа нарықәыпсан,
Асапын-шәах иаалцызшәа,
Рцәа-ржыы кәашкакараза,
Иааикәагылеит цъарак,
Нас рыхқәа неидкыланы,
Мазажәакгы еибырхәон цхыбжьон.
Ршьапафы ишьтан еикәарены,
Урт иршәырыхыз рыцккәа...
Цхыбжьон сара сыбла сажьон, -
Амшын ихықәгылаз аевкалиптқәа
Сгәы аңсы адыршьон –
Цла кьантазқәак рцәа-ржыы
Алашьцараф иссиршәа илашон...

Ақәа, 2004 ш.

АГӘАХӘАРА – ЕИМГЕИМЦАРА

Витали Цъниа уахь

Уа пхәызба хымкыхк днадгылон лсаркәа,
Еибалыркуан ашьшьыхәа лхәынтцәрақәа...
Ақәа! Ускан улапш нарыхьзаргы,
Угәы дырдысрын игәылтәааз лгәыхәқәа...

Ацәацәашьейпш еихатыруан лзара,
Дыроахон, анцәа дихәозшәа, лнапкәа!
Асаркәа афәпхәа дгылан лымацара,
Пхәызба ссирзак иртланы лыхцәқәа.

...Нас ақәа иааира дазыпшызшәа,
Апхәызба асаркәа афәпхәа дааеырбон, –
Луада атзамцқәарә, аңшыркца итәкызшәа,
Лсахьа жәәангәашәпхьараны иаанхон.

Дуалыуашо лсаркәа нақ днапырцуан,
Лыгәчамахи инықәсуан уи лыхцәқәа,
Апхәызба дрылцуан иахатәи лыпхызқәа,
Еибалыркуан ашьшьыхәа лхәынтцәрақәа...

Ақәарагы зхылцуа еимгеимцароуп,
– О, ижәла Ақәа, уәеикәатцәа нтыркәкәа!
Асаркәа афәпхәа пхәызбак лымацара
Дгылан лқәыпшра алабжыш лхьыкәкәа!

Ақәа, 2004 ш.

АШӘЫШЫҚӘСҚӘА РЕИЛАШЫОКРАӘ

Нахъхы, ишьтхысаа инеиуеит ыюқәак,
Урт лапшцашәара еишьылны инхоит...
Ашәышықәсқәа реилашыюкраә
Шьта иарбан мчу са сеикәзырхо?

– Сыңстазаара тацәыма ацәхәыреипш? –
Ус сгәы сҕацәажәоит алушәак, –
Са сыхъзгы нхап цъара амхәыреипш,
Саргы истынхап ажәак, ашәак.

Абар, сыгәтыха зныз сыбгыцқәагь
Исымпцжәаны иагеит аҗша, –
Ғы цәызқәак рыцлоит сара сцәызқәа,
Шьта уртқәа збашам омашәа...

Имәасышт сымшқәа, иццышәхашт сыцхқәа,
Нас иарбан сышьтахька инхаз?..
Кыр сагхан икасырхәхәуеит арыцқәа,
Са сызхааным нхарц тынхас...

Ашәышықәсқәа реилашыюкра
Цыкәбарцас сналазәашт саргы.
Ирыбжьоуп цҳаражәхәәцәан уа ыюқәак
Са сразкыдарагь – сразкгы!...

Акәа, 2005 ш.

ИШӘАРҢОУП ЦЪУНГЛИ АЗАКӘАН...

Иниасуан ға мшык тацәны,
Уи цон сазныжьны сара сҕарра, -
Са сныецынгылон есы-ены,
Абжьааңнытәи схәыцрақәа рзыҕғара...

Аха сымчқәа еизсыркәкәон
Икыднацы са сыецә жәәанаә,
Аамтала цьюкгы сгәы дырғәгәон:
- Цьым, уалашоуп уара ашана!

Ишәартоуп Цьунгли азакәан,
- Уабацо урылцны агыгшәыгқәа?!
Абас быжьқәакгы саҳауан,
Ғымт-цсымшьа сара сымәа сықәын...

Агәыҕра шгәыҕроу ус инхон,
Шьта ихарахон ға ҳаракырак,
Исызгәамтазакәа, цшьаала еикәтәон
Ихышхыцәоз цстазаарак азғыра...

Ишәартоуп Цьунгли азакәан,
Иуҕахы, иуҕахым – уи уеанраала!
Гыгшәыгқәак сышҕа иццакуан,
Саргы сгыгшәыгыртәырц кәзшьала...

Бнаршәыроушәа адунеи лашьцан,
Уа тәамәәхә змамыз сара сакәын,
Цсраенынза цсеивгарак кәмцакәа,
Агыгшәыгқәеи ауаатәыюсеи срыбжьан...

Ишәартан Цьунгли азакәан!

Акәа, 2005 ш.

ИЗЫРҒЕИУАДА СА СЫГХАҚӨА?

Ғымт-ңсымшыа схала снатәлоит,
Сызнысхьо амѡахьгы снаңшлоит,
Ицеит са сышықәсқәа нтакәкәа, –
ИзырҒеиуада шыта сыгхақәа?

Сара сыхтаркуеит зцаарақәак,
Ирызто дарбан урт атак?
ИзырҒеиуада шыта сыгхақәа?
Сыгәтыха ззымхәаз сцәахәақәа?..

Акәыға исейхәаз хьаас имкы,
Санын исзымдырзоз мѡакы, –
Ахшыю ахьатахыз цьара,
Ғыхәцәыла сжәылахуан сара...

Ицеит са сышықәсқәа нтакәкәа, –
ИзырҒеиуада шыта сыгхақәа?
Ихәтамкәа игәы нсырхеит азәы,
Даңсамкәа дзырызгеит еазәы...

Убас шақацьара, шақа?
Са схьаңшлоит зны-зынла шытахька...
Ғымт-ңсымшыа схала снатәлоит,
Сызнысхьо амѡахьгы снаңшлоит.

Ицеит са сышықәсқәа нтакәкәа, –
ИзырҒеиуада шыта сыгхақәа?

Акәа, 2005 ш.

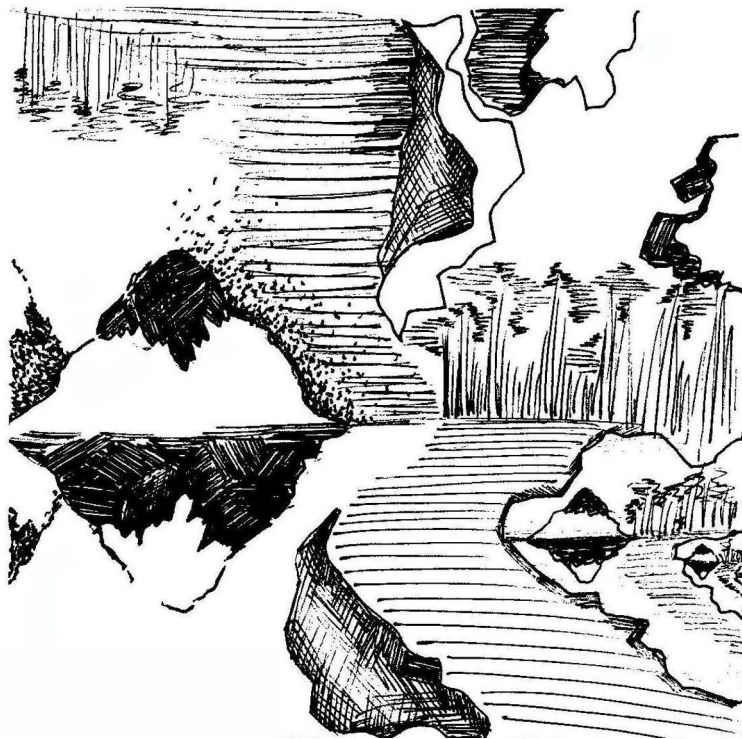
АГАЗЕҢҚӨА РҢИУЕИТ АҢАКӨАЖӨЦӨА...

Зынгы-пхынгы амѡа иантәаланы
Агазетқәа рҢиуеит атакәажөцәа...
Ңагалантәи абғьыжә еиңш икьаны
Агазетқәа амѡадуқәа ирныңсалоуп...

Рхы ахьыргара рыздырам цьюкы,
Иуалыуашо ақалақь иалоуп,
Шьыжы инаркны иаахәлаанза
Урт ирхауеит ахатәы...
Ианрымцәалакь нас ахәатәы,
Иаархәоит ауаа агазетқәа
Ихахауазар хәа иеыцу акы...

Иңнакоит ақьаадпқага ақьаад,
Ихкьоуп амѡадуқәа газетла.
Уахгы-еынгы атакәажөцәа тәоуп,
Иртаңсоит ркәалапқәагы кәрышьқәак,
Ауаа агазет ғыцқәа ирышьтоуп...

Агазетқәа ишдыршац идыршоит,
Атәыла иахдырцәоит тызшәак...
Ахәынцәа еиқәыртәоит амацурауаа,
Ацарауаа, аполитикцәа...
Ахәа еигәыдырцоит аминистрцәа,
Афилософцәа, амистикцәа...
Уажә зегы-зегь қьачақьцәоуп, артистцәоуп,
Аухәан-схәан аңсы ахарцоит ажурналистцәа,
Мци-цабырги еилыргашьак хәа рымазам,
Идыраргамоит агазетқәа рымаза...
Агазетқәа рҢиуеит атакәажөцәа
Уахгы-еынгы амѡа иантәаланы,
Ихың-хыңуа ақалақь иалоуп цьюкы,

Ацөыхара иаргөамцуашөа,
Иартөом урт акы...

Ақьаадпқагақөа фөаихакы рымазам,
Идыраргамоит агазетқөа рымаза...
Иутахыу тыжьла, икоуп азин,
Иухөалак уақөитуп уажөазын...
Аамта аатгылазом. Аамта еикөшоит.
Досу ихатөы «демократиа» ирөиоит...
Русқөа зегь кажьны ақалақь иалоуп ауаа,
Ихьаажөыгоу аухөан-схөан еизгауа.
«Иаашөхөа иөыцзоу аномер!» -
Фыртлоит аамтала атакөажөцөа.
Иртиуеит агазетқөа, аои атытыни
Асапыни инарыдкыланы.
Мшызха иазхауеит агазетқөа ртираж,
Ртақкөымқөа рацөо, аредакорцөа еикөмақаруеит,
Атакөажөцөа фыртлуеит:
«Иаашөхөа агазетқөеи ачеи ашьақари!..»

Ишар иаахөлаанза ақалақь иалоуп ауаа,
Ргөыхьи-рхьыхьи зыртынчуа
аухөан-схөан еизгауа...
«Иаашөхөа агазет фыц!» - фыртлуеит
атакөажөцөа аамтала,
Ақара змамгы агазет раадырхөоит уалла,
Агазет иапхьоит ауаатөыюса пхьызла.
Аамта аатгылазом. Аамта еикөшоит,
Ақьаад-пқага ақьаад шыпнакац ипнакоит...
Досу ихатөы «демократиа» ирөиоит, -
Атакөажөцөагы абгыжө-еипш агазет
фыцқөа ркьоит...

Акөа, 2005 ш.

* * *

Асы аует Москва.
Асы шауц иаует...
Иццакуеит ауаа,
Уахгы-еынгы иццакуеит...

Урт ианшо рбазом,
Ианыхэлогы рбазом.
Сыюа срышьталаргы,
Башоуп, срыхъазом...

Амра ангыло рбом,
Ирбом уи анташо, –
Бнауаыс сызшьо,
Рныкөашоуп сзыцешо.

Асы аует Москва,
Ашьашьалқөа ирызхаует.
Иццакуеит ауаа,
Ахатөы рхаует...

Абарбал гьежьюеит –
Аоыстаа ибарбал.
Али-пси рыбжьара
Уаргы уахынхал!

Асы аует Москва,
Иццакуеит ауаа,
Рыцстаарагы моасует
Ишрыцоу ахақөа...

Иргөалашөом, ирхаштхьеит
Шөышықөсас изтоу, –

Аоыстаацөа ршахеицш
Зқы-моа еилацатоуп...

Иахагьежьюеит алыра
Аоыстаа ибарбал, –
Уццакы уахъозар,
Уаргы уахынхал!

Асы аует Москва,
Асы шауц иаует.
Иццакуеит ауаа,
Ахатөы рхаует...

Москва, 2005 ш.

УАЖӨЫ-УАШЬТАН

Крызхыцуа усқәак ус ишьтан,
Еиқәылон усқәак ус шықәсыла...
Гәаныла исхәон: «Уажөы-уашьтан!..»
Иаңын ус ңқарак зегь ҳзышьцылаз...

Иароашьон аамта ҳа ҳхаёқәа,
Иаххәон адөыңсшәа, ҳаимтахырхәон.
Убас иахцөызуан ҳказшьақәа,
Убас ҳа иахтөым цасқәак ҳхырхуан...

Са исзеилкаауамызт ҳа ҳазөыз,
Асаркьа ҳадгылан ҳөырбозма?
Лассы инаххарштны ҳазлаңшыз,
Ҳазхаанхаз хәмарроушәа иаабозма?..

«Уашьтан!..» ҳәа ззысхәозгы наскьон,
Қәаршоушәа, кырцхушәа инеихсығыуан,
Нас гәрамгарак са сымч ашәон,
Уи ажәла-ссеиңш сгәәфы ицөығыон.

Еидарак сацан – ихьантан,
Сшьаға ғахцәан... схықәкы хықәкыдан...
«Уажөы-уашьтан!..» «Уажөы-уашьтан!..»
Крызхыцуаз усқәак ус ишьтан,
Избон: уажөшьта сзышьтаз цакыдан...

Ақәа, 2004 ш.

* * *

Ҳаңы лашьцарак ицоуп зны адөығба,
Ағышәта ишаатшәаз – ғаңхьа ишеишеиуеит мрак.
Убасоуп ҳашықәсқәағь – зны гөығрак,
Згөы гәкаҳарак ҳазцөырыргоит цьара.

Адөығба азә дышьтнахуеит, азә дыннажьуеит,
Ихы дазынхоит өазөы – ахааназын, зынза...
Еиқәтәашам аамта-ңшатлакә – аршәаа иасуеит,
Ҳара уацөы ҳзыниашағь еилкаазам...

Ицоит адөығбақәа ишцац, еихьымза-еиңымза,
Ишьтхысаа ицоит, аангыларак кәмта, –
Ҳаамта иахзыңнацәаз ағхәара акынза,
Акапанга иануп ҳа ҳлахьынца...

Ақәа, 2005 ш.

* * *

Амш закәызеи? Еимгеимцарак...
Иоатцхахан, инеихәлацәоит,
Нас мац-мац, убас мацара,
Саргы иҳаосхьоу аамта снацлоит...

Уахь, иҳаосхьоу ашқа ихьацуеит,
«Иахьатәи» – «уацәтәи» хәа ззысхәоз...
Дгыли-жәәани инарыбжьазуеит
Сыканац сыңсы зыхтнысцоз...

Жәәан иалацо, инцәахәыстәуаз,
Ҷымт, хара-хара инасывсуеит.
Ацқа – са снапала ихысцаз,
Сышқа ихьамыңшуа цьоук нықәсуеит.

Са сдунеигы – лапшеимкьаран,
Агәылшьап еиңш сыңх фархасуан, –
Сыңстазаарагь – гәалашәаран,
Нак, азыхәашь еиңш имәасуан...

Амш закәызеи? Еимгеимцарак...
Иоатцхахан, инеихәлацәоит,
Нас мац-мац, убас мацара,
Саргы иҳаосхьоу аамта снацлоит...

Акәа, 2005 ш.

* * *

Ассирцәкьа сақәшәеит. Сюны – сбаандаөхеит.
Сценцьыр анаосан иаанхеит өа дунеик.

Са исхасырштит анкьа сышрылаз ауаа, -
Урт – цстазаара ахьыкам насыңк зыңшаауа.

Урт ахлахәадақәа, сабицас зхы зжьо,
Зны-зынла амағгы шәтыцушәа избо...

Иниасып раамта, ишықәу адәы, -
Са исымоуп макьана аутәы-ахәатәы.

Ианыстахыу сгылап, ианыстахыу стәап,
Са стынчреи схақәитреи са сгәацаф еиқәшәап.

Адәныка ишгалац игалап цьоук рыбжьқәа, -
Ионазап сара суада Сдунеи ахәаақәа.

Схынхәит сара аоныка, схы сазынхарц,
Сара – сара шсакәу цсраенынза саанхарц.

Уа, сценцьыр анаосан иаанхеит өа дунеик:
Ахааназтәи сгәыгреи, ахаантәи сгәыроөи...

МЫШКЫЗНЫ ГЭАЛАШӨАРАК СЕИՇШХАП...

Мышкызны гэалашөарак сеиՇшхап
Схаҗагы.
Еимгеимцароу хҗысқөак реиՇшьра
Сылсыршап уеизгы.

Саныкамгы сцэаоа еиннаршөалап
Цьоуы.
Саныкамло цқра еилышөкаап
Сыгөҗакы.

Мышкызны гэалашөарак сеиՇшхап
Схаҗагы.
Иазеицакшам сцэаөеи сҗеиҗпши
Аҗсрагы.

Ишахагыөжылац иахагыөжылап
Адгыл адырдха.
Саныкамгы сцэа ианырлап
Сымра ашөахөа...

Мышкызны гэалашөарак сеиՇшхап
Схаҗагы.
Ацыхөтөантөи лажышк нафьцшөап
Са сцэашыгы.

Москва, 2003 ш.

ИНИАСТ ААМҗА АФЫРҗЫН ЕИՇШ...

Ацыхөтөантөи ихыркөшам уажөа,
Угөҗыха цөыргашыа змазам,
Уи ауп уахгы-өынгы узыргөжөажөо,
Мазас уи иаҗоу еилкаазам...

Еилкаашыа ахыамам узыргөҗөҗеиуа,
Уи уаргөҗөҗеиуеит иаҗагы,
Лассы уназхазыршҗуа адунеиаө
Еилкаамкөа инхоит зегы уеизгы...

Ихөарөхеит уцҗа, амаакырагы,
Зынза иуашөшырахеит, зынза...
Уи урсырц иақөукхөеит акырынтө,
Ухы уацөажөон – Шыаөак қаҗа!..

Иниаст аамҗа афырҗын еиՇш,
Зегы-зегь цқашөкыа, иғөыхны ицеит,
Зынзаск ихөарөхаз амаакыреиՇш,
Уаргы ө-җаөк уаарыбжыахеит...

Лакоакроуп, гөжөажөароуп, гөҗөҗеиоуп
Иуаөсхыоу ашықөсқөа ирҗынхаз.
Еилкаашыа змам ари адунеиаө
Гөақ-цөақроуп цҗазаарас инхаз...

Акөа, 2003 ш.

* * *

Иаартуп са сгэы ипшьоу абыреипш,
Сыпсҕазаара – шөызыпхьац шөкуп.
Са сажэагь цөыргазама сцөанырреипш,
Псра зкөым азхөыцрагы – разкыуп...

Аха уи зегь – пхызуп, лакөуп,
Агөыҕрагь шгөыҕроу ус инхашт, –
Зынзаск са сыззыпшзам аамтаказ
Агөхаштра ацых сҕанахөхөашт...

Нас сынкабашт са сыкөра ашөшьыреипш,
Фыртынцас саамтагь мөасп лассы, –
Аха убраанза, ипшьоу абыреипш,
Иаартуп ишаартыц сгөы-сыпсы...

Акөа, 2005 ш.

ИЛАХЬЕИҚӨЦАГОУ АЕТИУД

Уа изыхгылоуп чандаркөак ҳа ҳкөара,
Цөашы иатцөақөоушөа икахөхөа.
Уа макьана илагоит ҳазлагара,
Ацыхөтөантөи амчқөа еизыркөкөа...

Инкахөыцуа иахьгылоу агөашөаө
Икөашза асы рыкөнаут ҳаөқөа.
Уаха шаанза өааихак карцашам,
Абгыз иреишуа ҳлақөа...

Еиқөуп уа ҳахкаараөы пхөақөак,
Ҳқамбашьқөа рхы раҳа икаауеит, -
Урт нымөак рызхызшөо дабақоу? -
Уи өа өнаҕак ипшаахьеит...

Уа изыхгылоуп чандаркөак ҳа ҳкөара,
Цөашы иатцөақөоушөа икахөхөа.
Дныгөнысуа дцоит азлагарахь,
Пхөыск ашөеиқөа налхьыкөкөа.

Уажөы асы иҕанахөхөоит ҳара ҳҳабла,
Абгыз иреишуеит ҳлақөа.
Инкахөыцуа игылоуп агөашөаө
Шьҕа ацшөымада инхаз ҳа ҳаөқөа...

Акөа, 2005 ш.

* * *

Ажәәан блуп ецәа-мцала,
Лассы ейхсыгышам ақалақы...
Ацх блуп цәашьымцала,
Ғынч снатәоит санаақсалақы...

Иқам уақа шәартарак,
Иқам хынґа-оынґарак...

Ашәч зыкәну мардуанкақы
Са снатәоит ғымт-қсымшьауа,
Исыршоит цлак амцақы
Дгылыи-жәәани рымчала.

Иқам уақа шәартарак,
Иқам хынґа-оынґарак...

Пхызла Ақәа сыкахыуп,
Гаға-ейшьылк савахуп,
Ус, иаахыстыр сылацәа,
Төым қалақык са салахыуп...

Ажәәан блуп ецәа-мцала,
Хыцакырґак сымазам...
Сгәаца блуп цәашьы-мцала,
Изасхәарыдашь сымаза?..

Абас сара сгәәтеилароуп,
Икыакыаза иаашаанза,
Абас сара сгәәтеилароуп,
Сықсахәага ааґшәаанза!..

Иқам уақа шәартарак,
Иқам хынґа-оынґарак...

ақ. Монтрио, 2003 ш.

* * *

Харакырак сгәы ґнакьозаргы,
Хәыцрак уахь сышьґґаа сагоит.
Хра цыю-цыюкақы сзымнамзозаргы,
Сышьха-уаоухазшәа сгәы сажьоит...

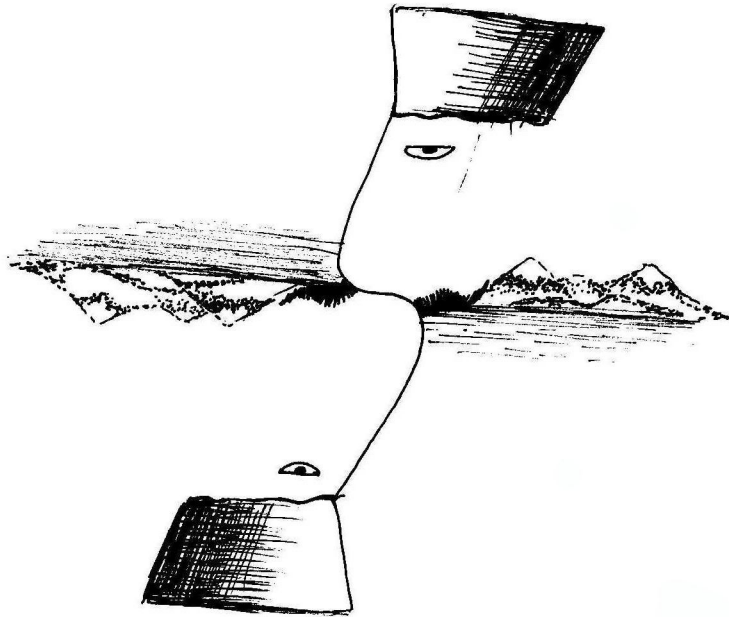
Ишьауардынхоит саамґагы усқан, –
Аееитцых жәәанақы изсалоит!
Нцәара зқәым ажәытәтәи ахґысқәа
Ижәытәзоу ахәамґақәарқы инхоит...

Нахьхьи бахәык иағажьуп сықсак,
Уағеимшхарами ианґысы!
Иқсырґынґоу ґықк са исзыпшаар,
Уа схы нықәґаны сықсып...

Нас уақа икоузеишь еацәгашьас
Иґынчым сышықәсқәа рпылхаґ?
Са сыґьацәыґьацәра, са сиаша,
Мшәан, иамада, уажәшьґа шахаґс?

Кыр сеиқәнархозар адунеиақы
Шьха кышә-кышәрак сеиқәнархоит,
Дунеи-ахаантәи сыгәәтеирақы
Тәамоахә сымамкәа саанхоит...

Ақәа. 2005 ш.

ГӘЫРЗ-ШАШӘАЗ...

Сырцәыхаран хра цыю-цыюқәак,
Бжык сарфыхон исмахац.
Жәйтә қалаққәак реилашыюкраф
Сара сызуан гәырз-шашәаз...

Ашәышықәсагы еимгеимцаран,
Ашьтыбжыныфреипш инеипхьбон.
Агәалашәара атымитшәараф
Хәыцрак агагеипш саанхон.

Уи зегь пхызын, лапштцашәаран,
Аханқәа, абашқәа, ацәашьқәа...
Уа иналазуан цәытцлашьцарак
Ччацшык назәықәзамаыз хәфқәак.

Еилацәқәырқон жәйтә қалаққәак,
Ршыкыбжь сахәәеуан сара.
Ианысмоузоз итынчу кәакьтак,
Сазхәыцуан итынчу схәыштаара.

Тынч срызхәыцуан хра цыю-цыюқәак,
Сгәи сыхшыюи рыцсы ршьарц.
Жәйтә қалаққәак реилашыюкраф
Сара сызуан гәырз-шашәаз...

ақ, Монтрио, 2003 ш.

СЫГӨТАЦӨАЖӨАРАҚӨА РЫМШЫНЦА

(Зхы иақөйтү ақөоукөа)

Зны-зынла смыцхөушөа збоит сара
Ибжеикөа-бжашлоу абри ақалақяө...
Төымуаоык иеицш сыхраа-зраауа
Сырнуп ишар иаахөлаанза
Зыхыз сгөаламшөауа амөадукөа...

- Дабантөаанагеи, мшөан абри арыцқа?

Цьашьахөыс ськны, иаатгылан исыхөацшуеит
Сара сацхьа ари ақалақяө ацшөмара
аанызкылаз цьоуки...

Рпатрет-тыхгақөа насөадырчөит
Даөа мөасцөақөакгы насцыххылань...

Амөадукөа ахьеихцөатөым еихысцөоит,
Сацхьа икнахау адыргақөа
Алашө иеицш срыхөацшуеит...
Снеиуеит ус, цхыз хөашьык салөушөа,
Сьшы-сьшы неикөцө.
Зхышөкөа рсаркьа еикөацөоу
Машьына цыр-цырқөак насыдыххылоит,
Зынзаск сгөы-сөанзамкөа.

- Дабаанагеи, мшөан, абри ашарамша?... –

Рхышө лашьцақөа рхы нартырхөхөаны,
Рьбласаркьа еикөацөақөа нарымгыхны,
Исыхөацшуеит адунеи амаа зкыу арцарцөақөак.

- Иарбан цла-гөаөоу дызтыцыз?
Иарбан хапу?...

Са sneиуеит ус, снытгыла-аатгыло...
Еихатө гөашьак сьөнадкыл,
Цөахөа кьалак наньсцөит гөырцынцала
Есьөнытөи Сыгөтацөажөарақөа Рымшынца...
Нас снаскьоит даөа еихатө гөашьак ақынза...
Тынч рышьта схыцшылоит
Рьжөаа цкьазшөа ақалақь иалоу ауаа.
Иаахөлаанза руадыхөкөа иртагыжьуеит урт...
Цьоукгы, ьыц акөашашьа рцазшөа,
Уажөы-уажөы сөацхьа ишьацөхныслоит,
Аха нас, ашырхөа иөацкьан идөыкөлоит,
Көаршөы гөгөак рыхьзар хөа ишөозшөа...
Нас даөа гөашьак ақынза снаскьоит, -
Амшьамба дуззеицш, алашьцара
Ибжеикөа-бжашлоу ақалақь таңахөхөоит...

- Дабаанагеи, абри агөыкөха?

Иарбан цла-гөаөоу дызтыцыз?

Сьшьтахька ишгац игоит абыжькөа...
Ацыхөтөантөи Сеихатө Гөашьа ақынза снаскьоит,
Шьта ибыргхахьоу сыцх исызханартөаап
Ихыркөшам сыгөтацөажөарақөа рымшынца.

Акөа, 2005 ш.

ХЫБҚӘАК РМАТРА-ХЫЛҚАҚӘА

Исағауеит бызшәә рацәә,
Ақымзарақғы сзеилкаазом...
Қсышәәк сәәоит икарцәазан,
Атәк азәғы исиәазом...

Снеилап ус, ишқазури,
Схи сареи ҳаицәәжәалап,
Нас ақсреи ақстазаареи
Схала срыбжәәказалап...

Хыбқәәк рматра-хылқәә
Уажәы-уажә сыбла иаахгылалап,
Зғабцәәқәәкғы рыбақәә
Гәхәаагарақ нархылалап...

Ашьха иағаршәуп қылақәәк,
Урқ Ақсныка схәдырқшлап,
Иқсаатәхаз схәыцра қылақәә
Схәақәә зегғы схәдырштлап...

ақ. Монтрио, 2003 ш.

* * *

Хәылқ-шәәқшь са сқәад инахыжжит,
Иахзеит са сылақш амра ақсымта.
Ә-аамтәк рхәәәқәә неиқнашьит,
Иааскьон лашьцарақ қсгахәк сымта.

Иларышьтуан уа ғбақәәк рқырсал,
Са Сгәалашәара амшын ду ацахь.
Уа исгәаланаршәон асаркьал
Ишааскьауаз сышәхымсахь ацых...

Нас ацых са суада ионақшуан,
Ианызаахьоу гыгшәыг лақтала,
Цәашьцықцәахәк сықшаауан,
Уи асыркырцаз суадағ қшьаала.

Адәныка иағын цьоуқы изғыц,
Адәныка избоз-избац ракәын,
...Хәылқ-шәәқшь анхалон са сыбғыыц,
Иццышәхаз сымш иагәаларшәаган.

ақ. Монтрио, 2003 ш.

УА АУАҘЫ ДЫБЛИТ...

А. Фет

Иаахәлар, ҕытбжык иаҳазшәа, агәашәахь
Уи ддәықәлоит иаашьтыхны илабашья, –
– Дабаңои, иеалак ацых-хьшәашәа!
– Нас иарбан бжью иара дзыцәәашьяз?..

Аскаамта дыззыңшыз уаф дшыкам
Агәра изымгацкәа дынхазар?
Абар, дхынхәуеит өаңхья ионыка, –
Еихсығыра зқәым аңша дажьазар?..

Еихсығыра зқәым аңша дажьазар?..

Абас дрыбжьюуп ионашәи-игәашәи,
Ғытбжык уи дазыңшуп қсраенынза.
Дзаңәуп, дтынхәдоуп ацых хьшәашәеиңш,
Ихы даңәәжәоит уи, днаңхо имца...

Уа изеиҳәарыда игәтыха, игәала?
Даанхеит уа хаңак имаңара,
Уа ауаҕы дынхеит ихала,
Иуапәиңш дтанаҳәәоит лашьцарак.

Иуапәиңш дтанаҳәәоит лашьцарак.

* * *

Разны мақан Бзана зкәршоу
Адәхәыңш иаңәа снықәлап имшацкәа.
Ахаан срымбазаңшәа, сңьашьо,
Изыюза иаагылап ҳмархәацкәа.

Ғшык скыушәа, снап ашцакәа ааихьшыуа,
Рааигәа саннеилак – сырдырып.
Изызымкуа, рхы ышытыхны иңшуа,
Сыгәхьяаган урт аакьыркьырып...

Алахь ачашьяра гәзны,
Имрырхәкәа, аецыс хәң снаңыртып.
Нас, ауардыншьтра цшааны,
Ишызулаң Бзанагы снырсып.

Нахьхьынтә, адәы ацыхәантә, цьара,
Ркәаркәар-бжькәа ааөлап ҳкамбашькәа,
Алымхәкәа кыдца ҳа ҳла,
Ашьяшыкәа ртыкәракәа ирташлап.

Сцалап ус, уардыншьтрак сышхыу,
Шьяжы инаркны хәлңазынза.
Абас, ауардыншьтра сышхыу,
Қсраенынза, қсраенынза, қсраенынза!..

1983

САБДУ ИГӨҒЫХА

Иһаосхьаз амшкәа рынакә хьшәашәа даалцны,
Ҳмацурта абарца даацагылт сабду.
Ихъзеишь? Икалазеишь? Кыр даргәамцма?
Ихъцәууоз имшкәа ракәу ахара зду?

Иблақәа ирхым зынзаск лашарак,
Азы зтабаз ацеиць еицш, урт аацшуеит.
Ацәыцлашьцара иалазуа ицәаара,
Ихы зхибаауа ацхаррахь дааскәауеит.

Ҳмацурта азә дшыюналаз лымбазазшәа,
Санду алыхәта гәзала ашыла лхәуеит.
Сан, зынзаск шыаға шытыбжък лмаҳазазшәа,
Акәацаб лашара леалагзан дзахуеит.

- Лацшцашәароума? Ма сыблақәа сыржъазар?
Аха, абар, икәмызцәа хылца, ибамбакьяә!
Слацшықәицеит... Сицәоашьартә исызҳазар?
Зцаарашәк сшьара сықәыркъон мац-мац.

- Ишәыхъзеи, шәымца
еихәлацәеит сшынашәпыртцыз?!

Итаҳәәеза сабду ибжыы аагеит.
Аха, нас, игәалақәа ицәахырцаз,
Итытыныжәга ааицеицан, тынч днатәеит.

- Сшынашәпыртцыз иқәжәгеит акәасқяагь.
Аҳәира ххыцәеит, ажыцра хҳацеит.
Зцәа цыю-цыюуа игылаз амархәацқәагь,
Адәы ианыцәхала, азага баа иагеит.

Ибжыы еицакхьан, ихәанчан, дсыцәоашьартә,
Акәацаб лашара сәацхьа ицыстысуан,
Дақәшәомыт сабду игәҒыха аҳәашьа,
Саргыы сгачамкшәа ғымтзо сизыцшуан.

Ҳмацурта азә дшыюналаз лымбазазшәа,
Санду алыхәта гәзала ашыла лхәуан.
Сан зынзаск шыаға шытыбжък лмаҳазазшәа,
Акәацаб лашара леалагзан дзахуан...

1983

* * *

Мамзышьхантаи иасит ацша,
Икыднаршешәеит уи ецәақәак,
- Лацшыла, гәынхәцыстала ицшаа,
Абан, иахьлеиуа икакәкәа...

Уазхәыцла ухази, цхагәазы,
Ецәацьяаи ауааи рлахьынца...
- Иаххазар дарей харей цсык?! -
Икыдшәеит - фәхәарак рзыгцәан...

Урт здызкыло адгьыл шанхашт.
Издыруада адгьылгы апейцш?
Аецәақәа рышьтамта нхашт
Ижәйтәзоу поетк ицәахәеипш!

*Гагра, Мамзышьха,
2002 ш., абцарамза*

* * *

Хцәызқәа хәаак иҳазтагзом,
Ма аамтақ иахзалагзом.
Ххьаа хгәахәтәы хәхьнагзазом,
Ацсеивгахагь хәмазам.

Аха хәзәу – қәңароуп, қәңароуп,
Цсраенынза хабыхацроуп.
Цсыс иаххоугьы гәрагароуп,
Хамшқәа хшьа дырфыхароуп.

Чхашья змамгы хә иҳачхәит,
Адгьыл дузза хәқәлахоит,
Икам хәцкәынцәа Рдоуха
«Шәеихала!» хәа хәқәфәнацлоит.

Акәа, 2003 ш., жьтаарамза

ЗЕГЪ РЫҢҒЫХАК... ЗЕГЪ НАҢШЫХАҚӘ...

Зегъ рыҗғыхак... зегъ наңшыхақә...

Зегъ рцәаароуп ҳназхыңшуа.

Икам, икам, икам цсыхәак,

Җамшқәа ныхуа, ҳацхқәа ңеуа,

Нак ҳамәасуеит... цша бааңск асуеит,

Җаграпарақәа еимаңсо.

Ус ҳнеихоит, ҳаилаәеиласуеит,

Аамта мәасуеит ҳғәаҳәанцо...

Зегъ асахьяә, ажәеинраалаә,

Аамта иарәазаз ашәкәәфы...

Аарла-аарла, бырг шьяәала,

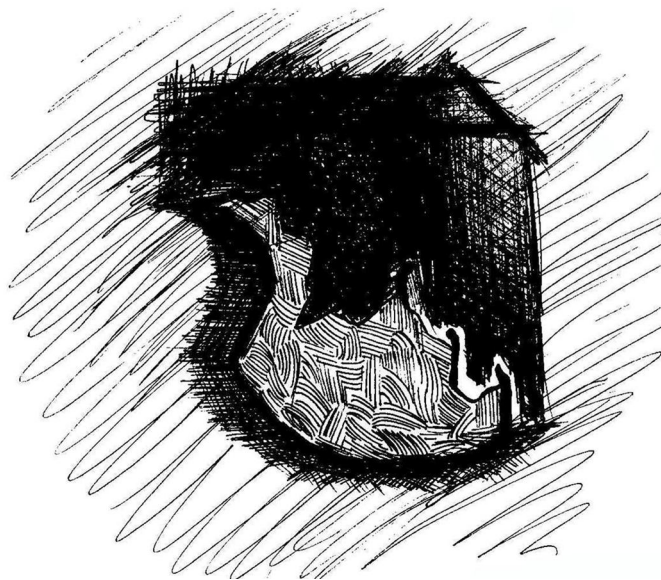
Иагоит гәҗракгы цьюкы.

Зегъ рыҗғыхак... зегъ наңшыхақә...

Җалаңш ицго иаҳдахьан.

Ғыцбарах ибо ҳаңғыха,

Зегъ наҳаәкьан ицахьан...

* * *

Патрет зтасам пшыркцақөушәа итацәза,
Ишанханы ацых иалапшуан
Иаха иаашаанза,
Спенцьыркәа...
Ашыжь спенцьыркәа кьакьаза ианаасырт,
Уаха царта рымамкәа ипшызшәа,
Суада-лаша ныондыртәааит
Икьалаз ахычпапыркәеи,
Ашыхыцкәеи, ацарақәеи,
Апшалас ифнаршәшәаз
Атамашәткәеи...
Убасканоуп сара ианыснырыз
Исызгәамтазакәа
Аапынра
Кылыхха
Ишааз...

* * *

Быбла қаруақәа ирхылап
Апшшәы ссирзақәа еилыцьцьо.
Ашәыр бзыстаалап хкы-хкыла,
Сымцәышә сыцгала быччо!..

Быччапшь ашәтыш шыыцәра-шыыцәра
Адуinei зегьы қәнацап.
Аҳарамра, нас ашыыцра
Арзып, зибнака ихнацап.

Сара схало, схало, схало,
Акышәкышәрафәы сназап.
Амахә, амра-цәақапшь зәало
Бара быблақәа хнакзап.

Цлак ақынтәи дәәа цлакахь
Цсаатәцас сиасып спырны.
Сымцәышә леилап ашәыр иацақь,
Уака ашаха аәанцаны.

Ускан амра схашеишеиуа
Сгәазтаз фитып: «Нар улбааит!»
Цсаатә ахызымназо сышнеиуа,
Уи зегьы-зегьы ирбааит!

Быбла қаруақәа ирхылап
Апшшәы ссирзақәа еилыцьцьо.
Ашәыр бзыстаалап хкы-хкыла,
Сымцәышә сыцгала быччо!..

ИКОУП МЧЫК

Убаццакуеи, удеицш уацыюлан?
Указ тынч, уцсы раза.
Анцәа иуатәаишьо – зегь бзиоуп,
Уеанраала улахынца!

Икоуп хәаакәак – зегы рзыхәан,
Ғхәарак – хырдашьа змазам,
Уара иучысхәым акы уамыхәан,
Указ тынч, уцсы раза!

Иубарц укоуп абзабаагь,
Уразкы иузаанаго чхала!
Досу иоушт иара ихәтаа, –
Унеила, умәа нагзала!..

Икоуп мчыкгы уа угәы ззымәо,
Икоуп зегы збо лацшык, –
Укәыз ус, ҕымт-цсымшьа умәа,
Иааиуеит нас ицәыхгоу мшык!..

Акәа, 2005 ш.

* * *

...Са салтцхьеит шәа шәтызшәа,
Инымцәо шәкыба-зыба.
Снеилашт ус, уажәшьта,
Сжәйтәи-сәатәи еиҕыбаа.

Ашәышықәсқәа ркәамсар
Илиаауеит Схақәитра!
Шәышықәса сназар
Иалшоит са сшьахитхар...

О, сәахәатәы нагза,
Сыбжьныхак Рымчра!..
Акымзарак сҕахзам,
Исымшәымхын са Стынчра!

Акәа, 2003 ш.

* * *

Амзатөымтеипш угэы лашоит,
Шаргы-еңөеипш ицқоуп уа улапш,
Унатөо, унагыло унаскьалоит,
Цҳаражөҳәара иаауа уиңыларц.

Лапш ахьзымназо цьара,
Гөырз-шашөаз әеарзуеит умөа, –
Иаацөырқьа-цөырасуеит аңсра,
Макьана ашоура еихсыңьуам умра.

Унатөо, унагыло унаскьалап, –
Ицқоуп ашөахеипш алаңшқөаа.
Угөгы ухшыюгы лашалап,
Ус, фымт-ңсымшьа унаскьалап,
Мышкы зны өа дунеик уаңаарц!..

Ақәа, 2005 ш.

* * *

– Изтаҳыда уажөеинраала?..
– Узтаҳыда ухаңагы?
Бжык сгөы иқөыюлоит аамтала,
Ақыр-қырқөа иччоит цьоукгы.

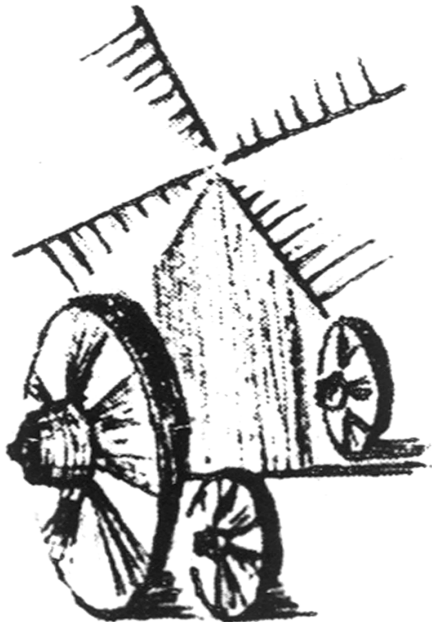
– Изхыччо дарбан? Сара соума? –
Схы сыгөарахоит саргы.
– Уртқөа хьаас рыкра иаңсоума?..
Аңак сиңазом азөгы...

Иччоит цьоукы, ркьатеих пңөаанза,
Ақыр-қырқөа иччоит, иччоит, –
Нас изустанөоу еилсыргаанза,
Быжьра-быжьцөа илңаз иңоит...

Саргы сарччоит дара рыччабжь,
Еилкаашьа сзатом изакөу, –
Исаҳалоит са сңазшьо рышьтабжь, –
Ма саҳоашьало акы?..

– Изтаҳыда уажөеинраала?
– Узтаҳыда ухаңагы? –
Бжык сгөы иқөыюлоит аамтала,
Икаитцазом аңак азөгы...

Ақәа, 2005 ш.

* * *

Дыкам соызак. Дыкам сгэылак.
Стəоуп ус, ашəқəа насхаркы.
Сытзамцқəа срацəажəоит гəаныла,
Сытзамцқəа ирдыруеит сыгəтəкы.

Сымшқəеи сытцхқəеи ахынеихыысуа
Ецəак ццышəха ирыбжəацсоит.
Сахьақəакгы – сыбла хызкуа
Нак азшəахеицш инкабоит...

Са саныкамло мышкызны
Сышьтыбжь шəахарым цьара,
Суада атзамцқəа сажəа рəыцны
Ишəдырхəп еазнык абра...

Стынчра ахьчоит – сыюны баашуп,
Сқəыцшра ашыкыбжьгы хароуп, -
Нас аамтала сгəы зкажаша
Фымт ашара азыцшроуп...

Дыкам соызак. Дыкам сгэылак.
Нцəахəысгы исымоу слахынцоуп...
Сцəызқəа срышьтоуп цəашьыркыла,
Зегь фəэарак, фəэарак рзыццəоуп...

Игəрымуаз сшəышықəсагь нырцəоуп.

Акəа, 2005 ш.

АКАМА АҒЫ ХАҒАГЫЛАН...

Хашьтахька ххьяцшлап зегьы!
Харт иаадыруама хашьтахька инхажьыз?..
Иханаижьшам хара анцаагы
Зны ипыххаа, ицкыа-шөкыа икаҳажьыз...

Каха-ңеыда ихавсшам акы,
Мчык ыкоуп зегьы-зегьы збартоу.
Харт иаадыруама иаххаагаз закәу?..
Харт иаадыруама иахшәартам, иахшәартәу?..

Баак харгылоит, харт баак рыбганы,
Нас дабакоу ха хкәыга, хакшыоцар? –
Хзырееиуа моа ғыцк харбаны,
Иоыстаамусхәу акы халашыокзар...

Нас дарбану иахшьо нцәахәыс,
Абгацымкыра ахыкәә хангылоу?
Ахәашья хзақәымшәо иарбан хәахәы
Ихалахәмарырц хразкы анахәагылоу?

Еилзыргада нас хашьтахька инхаз?
Хашьта ихызар ма алахәа кыруа?
Ихыз еилкаамкәа дынхама итахаз?
Мшәан, дарбан нас уртқәа зегь здыруа...

Цыарак еилагыруеит ацар,
Нас ишәхәа! Уи зызхәозеи, изызхәозеи?
Хамоахәаста цыара иаафәхцәар,
Нас даеа моас иахшәырбозеи?

Хацшлап, хара ххышьтрахь хацшлап,
Хаштшьа амазам хашьтахька инхажьыз.
Акама ағы хағагылан хцалап,
Убри ауп аханатә хара иахқәашьыз...

Акәа, 2005 ш.

АШЪХАРЫУАА, АШЪХАРЫУАА!..

Шъауардынқәак цоит иахъыуаа,
Еицакра ақәым адунеи...
Шәа шәрыбжъагылан, ашьхарыуаа,
Нацънатә ацстазаареи ацсреи!

Ацстыр хыцны, шәгәышәеанзамкәа,
Рәаархон шәтаркырц амацәаз, -
«Гәырц-чырц» рымшын абзарбзанқәа,
Амцацшь ақәцәиаашон Кавказ.

Амцацшь ақәцәиаашон Кавказ...

Ақыта иахыюуан, ацста итыюуан,
«Шәгыл!» хәа ишәыпхъоз шәбыкь абжбы.
Ахацарашәа ацхъарца иафыюуан,
Еиларгылауа шәхәы-шәжбы.

«Гәырц-чырц» рымшуп абзарбзанқәа,
Нхыци-аахыци амца акуеит, -
Шәа шәзыкәтәоу аеы тоуғанқәа
Рыкыыр-кыырбжбы саҳауеит.

Рыкыыр-кыырбжбы саҳауеит...

Жәәанаф шәахәақәа мацәысуеит,
Арцәаа-сырцәаа хәа шәыхәхәо,
Храк шәафысуеит, аохаа шәтысуеит,
Асымкәыл ззырхәацәкьо еигәмхәо...

Ицоит ашьауардынқәа хъыуаа,
Сыбла иаахгылоит қәацтақәак, -
Шәышьта ихыушәа цшакгы ууа...
Са срызхәыцуеит аамтақәак.

Са срызхәыцуеит аамтақәак...

Ғәаихак рымам абзарбзанқәа,
Ғынчрак амазам Кавказ, -
Шәнеиуеит тәамәахә шәымазамкәа,
Слымҳа итаоуеит шәара шәуаз...

Слымҳа итаоуеит шәара шәуаз!

Ицоит ашьауардынқәа хъыуаа,
Инапы хануп, анцәа хазшаз.
Ашьхарыуаа, ашьхарыуаа,
Ацсы шәацшәмаха Кавказ!

Ацсы шәацшәмаха Кавказ!

Ақәа, 2005 ш.

АИҘАГАҚӘА

Михаил Лермонтов

АБААНДАҒЫ

Нас сытшәыжь, сытшәыжь абахта,
Амш лашара са исшәырба.
Аблеикәара дцәырцып сәаҗхьа,
Ицәырцып сәаҗхьа аеиқәа.
Ауҗшәыл ззырхәо са сналҗылап,
Аеыццышә снақәтәап нас сласза,
Адәеиужь сееиуастәып зынза.

Иҳаракзоуп абахта ахышә хәыч,
Ашә хьантоуп, сапаткгы җоуп.
Аблеикәара баша слышьтоуп, –
Лхан хьыцәцара дыюнатәоуп.
Икәаруа иқәуп дәы иатцәарак
Аеы гәыбзыг – гәра зхазам,
Ихәмаруеит, иоуеит амацара,
Ацыхәагь арзысоит аҗша...

Са сзацәуп – исымам гәыграк,
Абахта аҗзамцқәаггы тацәуп,
Илашоит цәымзак – иабасыхәо? –
Уигь аҗсхыхра иазыҗшуп.
Убри аамтаз ашә анаҗсан,
Агьеә-агьеәхәа ишьаәа еихго,
Ацх атынчрагь еилаго,
Акарул дныкәоит ибжыы мырго.

1837

* * *

Сшөазызоит, саназхэыцуа испейпшу,
Исафсхьоу – сылахь еикэнацоит.
Ашьра иазыпшу цэгъауоык са сиеипшуп, –
Гэыла исзааигэоу дсыпшаалоит...

Уа цөфыхоык са сыпсы дахьзозар ?
Апстазаара зырку сирбозар? –
Ма сгэыгреи сгэахэарей зырку ?
Иахылапшхэу сразкы избозар?
Уи сқэыпшра амоакэа ифакэозар?
Исазхэода, нас, уи закэу?..

Са сыдгьыл иадысцеит исуалыз
Сыбзиа-сыцэгъа, сгэыбылпра,
Иаамтоуп шыта даеа моакала,
Еа пстазаарак аеазырхиара,
Сашьяк даанхашам са сдунеиае,
Иаркаразеит са сгэы гөафеирак,
Са сеипш уигь залцшам ашэеикэа...
Ацэа кэампеипш – заа ифалаз,
Иешэоит сара сыгэгъы аамтала,
Ицоит атэага шоура иналаз,
Аеаннаршэоит ауахта...

1838

102

* * *

1

Амоахь сцэырцуеит сара сымацара,
Ашьанцеипш анакэ иалыцчауеит моак,
Анцэа иоуп иззызыроуа асакара.
Цхыбжьон аецэ иацэажэоит ецэак.

2

Жэоан иатоуп иссиру жэоангэашөпхьарак,
Иалоуп ажэоан ижэоангэыпштэылоу пхызк!..
Нас иарбан гөтыхоу сара абас сзыркараз?
Сзыкэгэыгуа иарбан? Саргөафеиуоу цөызк?

3

Уажэшьта гэыграк сыртөм сара сымшкэа,
Исафсхьоу иарцысышам гэыбылпрак;
Сара срышьтоуп ахакөитра, атынчра,
Схы схарштны, цөамт-хаак сөастароуп сара!

4

Са истэхым анышө згэы икэу сиеипшхарц,
Ахааназ скаххаа сыцэароуп убас,
Исахалартө, меихсыгырада сгэы шеисуа,
Сгэышпы ашьшьыкхэа ишьтыцлартэеипш убра.

5

Уахгы-еынгы слымха интахөмаруа,
Абзиабараз ашөа хаак сахалартө,
Аццла, уа исхагылоу ицарцаруа,
Са схапгэынахь амахэ ланаркөларц...

103

АБАЛЛАДА

Пұхәызба ссирк дхықәтәалан енак зны амшын,
Ус ҫаалтит уи, ләызә ишқа днақшын:

«Амшын ацахь уналбаан, са сбырлаш сзытга,
Азыблара инахәләшәә, ицеит уи цақа,

Бзия сшубогь уи ала иааурқшып!»
Убасқанцәкәа арпыс ишьа ааилашын,

Шәымтақ ихдыррацәкәа ицәызызшәә уа,
Азыблара ззырхәоз дазцеит уи дкаууа.

Ацәқәырқкәә жәылоит, ихьацуеит шьтахьқа,
Бырлаш-еимхәыцушәә азыцығхь қсақәа.

Еиҫааскьоит еижәылан, аҫаоахь еихоит,
Ақхәызба лгәы ҫынчым, лақшыла деимдоит.

О, ассир! Деибгоуп, дахьынхәлеит цақәак,
Икуп уи абырлаш, илашьцоуп илақта.

Ирылзаахьеит рымчқәә, иааҫсеит ишьапқәә,
Ихахәы баазажжыроуп, амшынзы ахьыкәкәә...

«Шьта ишсабхәара, бзия бызбо, ма бсымбо?
Ба ббырлашаз соуқшәыл лакәакрак камцо,

Сылбааит амшын ацахь, сахымҫо бхәәтәы,
Уи ҫаршәын амыдағьцәә иалхыз ҳаҫык,

– Ибыдкыл!» – ус ҫааитит. Лахьеиқәракгы зцаз,
Илақш лзырхан иара иҫсы зьәхәараз.

Аҫакс: «Бзия сшубо еазнык агәра згарц,
Сыхаара, еә мыдағьцәә бырлашк сзытга!»

Дгәығыртадаха ддәықәлеит лхәәтәы наигзарц,
Амшын ацағ ма бырлашк, ма иаңьал иңшаарц,

Ацәқәырқкәә жәылоит, ихьацуеит шьтахьқа,
Бырлаш-еимхәыцушәә азыцығхь қсақәа.

Ацәқәырқкәә еиҫахынхәуеит, урт еиқәтәазом,
Аха ақхәызба лыҫсы зьәхәароу дааргазом.

АЦАКЪА ИАХАГЫЛОУ АЦЪАР

*Кавказ акацэарае, цакъак са избалоит,
Уа шыауардын цагъак аарла иназоит.
Ихэарехаз ацъар ахагылоуп иара,
Уи арнааит ацшатлакэ, ақәоура-асоура.*

*Моада-шьтада акыр шықәса цеит,
Избартоуп ацъар уа иахьыкац иаанхеит...
Аоада, жәоанахь ишьтыхуп напқәак,
Иргәыдрықәхәаларц ртахушәа цстхәақәак.*

*О, сзыназартә сықанда мышкызны убра,
Сышқа матанеирыз, слағырзышо сара, –
Икасыжьрын сәазхәо азынцьырқәаггы нас,
Анаатәггы шьтысхрын ахааназ иашьас!*

Федор Тютчев

АЗМЫЦӘАРА

*Еицакра зқәым асаат абжы,
Ацх ауаз ақәоит иаашаанза, –
Итәым бызшәоуп уи зеггы рзы
Зны қаламысеипш еилкаахаанза!*

*Гәырғада иазызырохьада, ишәхәа?
Идунеитәу ағақа-ғымтра иналак,
Қаамта итахәәеу агәала, –
Иахдеипшу қазхәо ацәахәа?*

*Зынза итынхадахаз ҳдунеиггы,
Изхымқо Ацъал ахьзахьейт,
Қамқа-цымшьа қагәәтеирае
Қхи қарей қайзынхазейт.*

*Қапстазаараггы цөырцуейт қәақхьа
Наурқас – иахьымназо лапшы,
Қоызцәеи қшәышықәсеи реипш акәхап,
Уи ишахыгго уажәшьта ақштәы.*

*Игылт иғыцу абиқара,
Иғьацейт урт амра нархақхо,
Қа қаамта моасит. Ақсабарагь
Агәхаштреипш акәхап қшазынхо.*

*Имоақго аамтала, самарталқас,
Илахьейқәцагоу ақас – хазы,
Игоит асаат абжы, сарқалқас,
Нарцәыммоа қақәцо цагәазы.*

1829

107

Николаи Гумилиов
Ашәкәы «Атәым жәәан» акнытә

АХӘЫШТААРА АҢАҢХА

Агага ааскьон... Амца еихәләцәон шыта,
Дгылан уи дзацәза, игәыцацса инацкәа,

Ибла ааихмырсыгь, уи дыцшуан хара,
Нас дафьын хрыжь-хрыжь, игәтыха ахәара:

«Тәылақәак хьзы-змам, сөыргәылахала избарц,
Цшыноажәа-мшы сцон, сацны счаландар.

Игәыткьагазан хракәак, абнақәагь лашьцан,
Тәым қалақкәак уа, рцәаара снахьыцшуан.

Ханаацсалакь цхыбжьон, тыцкафьы хнатәон,
Уубыжькәак митәха, харантә ихақалон.

Ишьтақдон абна хшьаа, ажрақәа аажуан,
Ианаахәлоз, имлашьуа, алымқәа аауан.

Дқаламызт хара, ихьацуаз згәы шәаны,
Хреихсуан агыгшәыг, рыцсыртацкәкьа цшааны.

Цсылмзрак афьы уа, избеит ижәйтәзоу баашк,
Зиас фьыцкгы нас сыхьз шахьу инхашт.

Зиа-згым ахтынрафьы еицырдыруан хә-цутак,
Аамтала урт нцәахәыс срымман са схаґа.

Гхьызк иагазшәа сымч, схәарезахәит уажәшьта,
Иуашәшәыроуп сгәы, илашьцоуп слақта.

Шыта издырт, издырт ишытрысзас сгәы, –
Ацшыы-тзамцк рыбжьара ианыкала схаґгәын.

Амшын ду ацәкәырца, ма ихьзырку ашәақь
Ирзеиоцәом азынцьыр, сьзхәынчаз, алушәак...»

Лыблақәа ирхьыз гьангьашра баацск цәахшәа,
Уи иажәабжь захауаз, пхәыск дгылан настхашәа.

АУАРБАЖӨ

Иаха-иаха ауарбажө аоада еихон,
Амч ахратөрахь, аецөақөа ргөашөахь!
Ицагьаз апыррагь блахкыганы иаанхон,
Харакырак уи амцөыжөа цөхапшықөа пнашөон.

Иабаказ анкья? Ахөынтқар иахтынрафы,
Издыруада, аихацқөа иртакызтгы?
Уи кьиуан, дгөатан згабк амзырхафы,
Апринц қөыпш иакөын лгөахөара зызкызггы.

Издыруада, цьныш-тыюракае цьара,
Уи абла траа ианкылыпшуаз афышөта,
Ахаракыра ихнахзазар иара?
Ацсаатө агөгы мрахазар уи ашөымтаз?

Шьта зегь акоуп... Хөыцы-хөыцла иаатуан,
Уи маза-аргама ихызххьаз аиашьылра.
Ауарбажө хаха-хымыш ипыруан,
Адсггы ахьцт, иазхымгакөа ахақөитра.

Адсы анахьц, итамлеит икакөкөа,
Аеанаөеит уи тынч планета-еикөшарак.
Иөархасуан тымитышакгы цака,
Аха ипсыөхон адгьыл амч-алшара.

Шөахөала ирысын ажөан еилыхха,
Иаатуан ацсаатө аөапхья жөангөашөпхьяра.
Ицон ишцац уи иатөамшьа ацсра,
Ецөацьяа ирылсуан, иамбазо лашарак.

Акырынтө итагөтасхьан адунеи,
Ацааимбарцөа рылапшггы ахын уа,
Гьангашреи хынта-өынтареи ирцөынхеит
Ауарбажө цагья адсыжырта хазына.

Александр Блок

* * *

Уа пхөызбак ашөа лхөон ауахөамаө,
Атөым-дгьыл иқөхаз зегь уи дрызгөыкын.
Уа ағбақөа зегь – амшын – цөқөырпа иамаз, –
Уа згөырғьара зхаштыз зегь лашөа рызкын.

Льбжьы – гөыкы шьтыцуан ашьшьықөа атуанахь,
Льжөа көашқөарө шөахөакгы лашон.
Ацөыцлашьцарахьтө зегьы ирахауан уа, –
Льцкы – шкөакөагь льбжьеипш ишөахөон.

Зегьы-зегьы гөыгуан, хиррак калап хөа
Хьпхьякыртак роуп хөа ағбақөагь уа,
Игөырғьахөу цсзаарак фьыц ианиап хөа
Икараха атөым-дгьыл иқөхаз ауаа.

Льбжьы цсыртынчган, ашөахөа пшқарахын, –
Ахтынра – агөашөаө ахөыц ицөыуабжьы гон.
Амаза здыруаз иаразө-зацөык иакөын,
Ихнымхөыц хынхөышьак шрымам ибон.

1905, нанхөа

*Шәеихсыгы, игәыпцәагоу араһәыцкәә!
А. Маиков*

СҖЫЗЦӘА РАХЬ

*Җаицәгәышуеит, ихамхәозаргы аргама,
Җаицашыцуеит, нас хгәагкәагы еимоуп.
Ишцааури цсыхәакгы җамам,
Җааизар җазәу еицәгәышроуп!*

*Нас иааури? Җазегь җнапала
Ирыюнаагалеит ашхам җаонкәә,
Ихәшәыркыуп җа җатзамцкәагы шхамла,
Хкыдцартак нымхеит уажәшьта!*

*Ишцааури? Хирроуп, кашырроуп,
Ххы җтәымшәә, ххы җхарштны җаччоит.
Ххы җзымдыруа арыжәтә җеахаршыыроуп, –
Абар җаонкәагы шыта еилыбгоит!*

*Чархәара җзибаухъеит кырынтә,
Җажәәкәагы тлапкоуп рацәә!
Ишцааури! Рымәә ааҗартыроуп
Ахара икоу җдацәә!*

*Ахәәцраә, аанда инацәхыкны,
Агсыбаоҗәә анышәәза иахәһап.
Җоурыхтцааоык – иагхан ицәыртцыз,
Иусумтагы урт ирызкһап...*

*Агәыроә иаиргашт, амышьтацәгәә,
Ацкәынцәә гәнахарак злам,
Урт анииз-аныцсыз еилмыргакәә,
Зцитатакәә гхъазкырц згәы итам...*

*Ари закә уахтоузеи? Ишцацәгәоу,
Кашырроушәә агстазаара цоит,
Утоурых дыртытлоит адоцентцәә,
Критикцәә җыцкәагы иллоит,*

*Җәирак уенылажны уеытцәәх,
Уеәта наунагза агхыз!
Ашәкәкәә, исмахароуп шыта шәызбахә,
Ахаан сара шәкәыкгы сымкыц!..*

Валерии Бриусов

АССАРГАДОН

(Ассириатәи анцамта)

Адунеи зегь амаа зку са соуп – Ассаргадон.
Ахэынтқарцәа, ишәасхәоит: иахзыпшуп агәақра!
Амчра шсоуз еипш, ағаанахеит Сидон*,
Сидонгы сырхәашеит, зыпшрак камцакәа.

Египет, пқаракеипш, са сажәа азыпцәан,
Суахта снарбарц Елам[†] хыпшылон сыла, –
Саға ипсыбао иқәсыргылт са схан,
Ахэынтқарцәа ишәасхәоит: арыцқара хтагылоуп!

Исағызго дарбану? Са исақарада ма?
Изәу закәузеи пхыз-хәашьк иалоушәа ауаа? –
Афырхацара азхьра – гәмырәығьга хемарроуп.

Изжәит интыркәкәаны са саамта ахаара-бзаара.
Сгылан ус. Схы-сгәы азтан. Схыпша гәгәахон...
Са сакәын ахцәа рах – Ассаргадон.

1897

* * *

Игәхьяаган умцәыуан!
Ицаз – уи цахьеит!
Игәырғьахәу бжыла
Хамш хазәнатуеит.

Упсы ухьцит – уаныцәа,
Уанаапш – упсы талт.
Ухы укәәе, умхәыццәан,
Жәоантәылахь упшла.

Ахаантәи – гәапхароуп!
Иутахымха – иутахха, –
Упсы ааитамкзо уцалароуп,
Уцалароуп пхьақа!

1896

*Сидон – ажәйтәтәи мрагыларатәи ақалақь-хәынтқарра

[†] Елам – ажәйтәтәи мрагыларатәи ахэынтқарра

Редиард Киплинг

АПИКТЦӨА РАШӨА

Рим жөылоит, иаххысырцаз хкөакеан,
Аөышьапхыц хыгөыгөкөа рыла.
Рим пшуп ишыпшыц, аөырдагөан,
Аш хылахьөит римаагы рыла.
... Ркарулцөа цөа рымам. Кыр рымчуп.
Ха хаибашьцөагь рышьта дырөашьөит,
Хахөракөа ажөала ихартынчып,
Цөаөала ха хбаша-машам.

«Шөызустцөада?» - хьаасгы хашөкышам,
«Шөызустцөада?» - уаасгы хашөшьашам...
Аха иалымшөи, иалымшөи шөөашьар,
Иөархаслоит шөа шөзыхөангы тышак!..
Ха хаума, нас, иөипшу ахөаца?
Ха хаума, нас, иөипшу ацакөа?
Харт хцөымагкөан цыр-өимаак хацоуп,
Хшьа бжьысхьөит! Ихалцуөит шьта ахөа!

Иацрыхөит ахөынапгы шахак,
Цлак ахөдагы цкаауп мышө-захөала, -
Иказам цсыхөакгы уаха,
Игөакуа – дазныжьуп игөала.
Ха хажөларгы цсьөуп, имчыдоуп,
Хацоуп өымт-цсымшьа өидарак,
Ха хцөыргам, нас хөамазагь чыдоуп,
Акыр зычхаз – акрибароуп...

Макьана ха хтөиц - хөычуп шөылаө,
Иаамтам, изаацөоуп шөыргөамцра,
Цөа хөамам! Нас хөөибаркны хдөыкөлар,

Ххакөитразын икөахдашт амца!
Шөышыкөса хтан шөа шөхөура,
Иахкөашьын арыцхара, агөакра!
Шөа шөзатцшам ахьымзг. Хара
Шөхатгөынкөа хрыкөкөашарц хакоуп!

АШӘКӘЫ САНАҒХЬОЗ

* * *

Схы схарштзан саґхьон тынч ашәкәы,
Ақәа ауеижьтеи ицуан уажәшьта такәы.
Ашәкәыґхьара маґ-маґ са сатәнатәзеит,
Адәныка ақәа шауазґы смаҳазеит...
Кычырстақәошәа избон ацәәхәәқәа,
Мшәан, аамта аатґылоу, идәықәлоу ма шьтахька?
Абар ацьашьахәы, икаґшьы-уарцеиуа
Ақәад ианылт , хәылп-шәәпшь, хәылп-шәәпшь,
Арахәыц иахшәаз еимхәыцдас нбанқәак леиуан,
Цәәхәәқәакґы ацрышәшәон ажәабжьк.
Са издыруеит – амра абаҳча ныжьны ианцоз,
Ихьаґшыр акәын даәазнык иаатґылан, –
Аөынахырхәхәан аанда, ашәәпшь зхьыкәкәоз.
Абар ихәлеит уажәшьта, иубартә зегь рыла,
Рееидыркылоит амәа ахықәахьшәа цлақәак,
Ғәып-Ғәыпла еизазґы еибырхәоит ажәәқәак,
Ицәәжәоит тынч, урт инарәыцшәәлакь уахак,
Зынзаск ихьыразнушәа ирыдыркылоит

Инакәысытхар са сылапшґы ашәкәы,
Нас сшанхашәа сыпшлар, сыпшлар адәныка,
Икалап зегьы исзааигәаны, ишыкац,
Уи аимгеимцараз ираҳатхап сгәы.
Ацәыцлашьцараґ сашьцыларц сґахуп,
Цхьыбжьонтәи анаурқәа хьаас имкыкәа,
Еилыскаап усқан, аҳабла кәыншьаны,
Ғадґыл злақаз аастаґ иазҳаны,
Иамеханакуа ишалагаз жәәантәыла.
Ецәак каґчоит аҳабла анаос, ихараны, –
Азә хьцакыртак дашьтоуп – цәашьыркыла!..

Са срылам аимцәәоцәә ирызтаз
Зцьынць-зыпсадґыл хьаас имкы.
Исаҳарц сґахым урт рапсшәа оыстаа,
Урт сашәа рыстарцґы сґахым.

Ахааназ дрыцхауп ихцәаз, ианызааз,
Уи дбаандаоуп, игәґы рахәым.
Уи дгәәкха, мәә мыждак данызаашт,
О, ишпашоу, итәыму аәацәахәы...

Арака, хзалцуам мцеилашырак,
Хьы мшаґа, иґаҳархоит хәара.
Даушла ихәжәлахьеит акырынтә,
Зныкґы хьы хьмыхьчеит хара.

Мышкызны уи зегь хәшьарак артап,
Ахәыхшьаґ хәқәшәап харт мшаәнеипш,
Ға хәипш лабжышк назәымшәо дарбан..
Ипаґьоу, ибашазо хә хәипш?..

1922

* * *

Ухьянҭахеит уажэшьҭа, еиқәуп уа улахь,
Мап рцәукхьеит ахьыз, азыхьра,
Аха акалашәа угәыбзыгуп сара сылаф,
Уа улахьеиқәрагь иацоуп агәыкра.

Иужәуеит ады, ихәашьуп иңыуеуа ацхқәа,
Шьҭа иуцәеилагеит уңхызи-улабәабей,
Ииацәоуп ашьацеиңш ублақәа-сзыргәамцуа, –
Уара ухьяақәа арыжәтәгы иазмырдеит.

Иаалырқьан аңсроуп узықәауа уаазқәылаз,
Уақәгәамцуеит ццакра злам улахьынца.
Мраҭашәаратәи аңшоуп исзырқәауа лассы-ласс,
Ухы уанызбауа, ушиашьапкло анцәа.

Аха уа ушқа ахынқәра згәағьырцу?..
Иңштәыдоу сыжәған ацақа уажэшьҭа
Исылшо акоуп: са сшәақәаларц, сузхәыцларц, –
«Уара сухаршҭ!» хәа уасхәоит са схәҭа.

Ус амшқәа цоит, гәырәа-хьянҭарак уацоуп,
Нас иасхәарызеи уара узын хазшаз?
Са сыбзиабара шықәцәкьоу убасоуп,
Уарацәкьагь шышьа узамҭеит уи зынзаск.

* * *

Бжьык саҳаит. Уи дсыңхьо фәаитит:
«Са сахь бааскья! Шьяфәк қаца!
Иааныжь нас гәнаҳа згым быңсадгьыл,
Урыстәыла мап ацәкы зынза.
Бнапқәа ашьа зхьыкәкәо са икрыцқәап,
Хьымзгьык аансыжьрым ба бгәафь,
Нас ибыстап хьзык – ифьцзоу,
Уи ба бхьяақәа зегь хнаеып».

Аха ажәакгы сыдсымкылеит,
Снапала слымҳақәа сшәаҳан,
Ицәафьыгоу хьзы бааңсык ахымларц
Сгәырәа иахылцыз са сдоуха.

1917 ш.

* * *

*Шьта уауцсык дазызыроышам ашәа.
Хцәа иалашәахъаз амшқәа ҳаартагылт.
Уа уцыхәтәантәиуп. Сдунеи шьта саршанхашам,
Уеихсыць нас сашәа. Ейкәыуымжәан са сгәы.*

*Ухы уақәйтны ааигәанза ажәәан уалан,
Иласын аҳауеицш уқырра шьыжьла.
Ахлақәада, угәараз шьта ункыдыгәгәала, –
Тәым гәашәк сзаазыртрыда хәа уцшлап.*

1916 ш.

Максимилиан Волошин

* * *

*Абар хәылц-шәацшь ацштәы ахыггоит...
Ақәацә аәацхъа еихәлацәоит мцак,
Иахылцуеит аарла, ацсыцеицш, ләак,
Уи уцхьоит, ухьышьтрахь уаанагоит...*

*Сашья, ухынхәуазар хәа сыцшлоит,
Бхынхәы, итынхадахаз сахәшьа!..*

*Аееимаабжь тахәәеза – харантә
Исаҳаит. Исаәсыршәашам бжьык,
Дагоит аеыуаә ижәәантәу мчык,
Аегьы хәжәахьеит ишыхәжәара...*

*Уахынла амахе ацсы еивнагоит,
Изызымкуа, еикәыртүеит ацәцәақәа,
Уа иычы ацслымзраә рцатәқәа,
Убас ецәацьяагь идыршоит...*

*Цҳаражәхәаәцәоушәа ишьтхысаа ицоит
Са схәыцрақәагь – иахьзарц аеы...*

1916 ш, рашәара 19

Осип Мандельштам

* * *

Иазызурызейи сцәа-сжьы? Уи саҕәеишьейт анцәа,
Уи са истәуп ишыстәу еиҕш сааизар сгәы-сгәацәа.

Ҙынч сынхартә-сынцыртә еиҕш, исымазар азин,
Иҕабуп хәа засхәарыда, сара убри азын?

Сара соуп нас, ашәҕаазаә – ашәҕыцгы са соуп,
Сзацәым адгыыл ацангы, уахыгы акы саҕсоуп.

Наунагзара асаркыагы ианылахъейт уажәшьҕа,
Сара сықәыҕсычхара, сара сыҕсаҕа.

Сахыакгы ахааназын инанхалап уа,
Цәаарак – ааигәа-сигәанза цқәа
ирзеилмыргоз ауаа,

Еимгеимцара зыхәашьрак цаатәалалап цаҕа,
Игәыку асахыагы аанхап еилыхха...

1909

Фазиль Искандер

АШӘАРЫЦАӘИ АЗЫНТӘИ АЖЫИ РЗЫ АБАЛЛАДА

(Роуф игәалашәара иазкуп)

Ҙслахә хасабла ушҕацкыи
Аеарха ашьҕа урхарцаз!
Ушҕацкыи, сашыа, ушҕацкыи,
Ухызацәны ахызацә уахьзарцаз!

Ушҕақәшәоз инауиәатәшәа ахысшыа,
Ахылаҕыара уанҕалоз.
Икәашкакараз асыҕса
Цкыа-шәкыа хланцы уанҕалоз.

Иҕкыиет, нас, ахҕатәи ахызацә
Иҕкыиет уи иаҕшаарц ацәкыара!
Әазныкгы ацәал иахыҕарц
Ишьҕыҕейт аеарха аеҕкыарае!

Асыҕсеи ашьейи неилазәейт
Аеааицнахт ашәарах ҕшыаала, –
Аҕырраз иршаз азҕаб
Лыжәәан днамкыыҕшәазшәа лхала...

Урҕқәа лассы инауыҕсаарцаз
Ахәра нануҕейт уи ахәда,
Ахәы ҕышқарахын уи ҕсаатәцас,
Ашыа кашуан ицахә-цахәуа.

Абар ажыиәжәа еиҕкыишәыла,
Захәакгы аҕәнуп ара-махә,

Жьыргэыцқәакгы уака еидшәыла,
Асықса иҫақәахны иамоуп.

Ари зегы лакәуп уа узықәан!
Улақш нахужыт уи ацла,
Нас уааччахит ашышықәа
Ушәақгы ааиқәыуқшеит – уацхарц.

Ухысыбжь абна иазынуужыт
Уи инашьтархх игеит аныобжыы.
Q-жымжәа еишылк лаушьтит –
Q-рдәынак иреипшын рыюбагы.

Иқәыгәгәон ужәаа аеарха,
Асы цәагәауа уагәылсуан.
Нас ажьыргэыцқәа ршьақар-хаа
Ихьшәашәаза уқышәқәа ирылсуан.

Иахьызсон ашьа-цәыкәбарқәа
Ашәарах, ужәаа иқәыз.
Рцәа қацсон ажьыргэыцқәа
Хызацә – еиқәацәақәоушәа.

Ххы мшаҫауа храк ханағалоз,
Ххы ххарштзан акы ханашьҫаз, –
Сашья , еилкаашьяс иамааз,
Иахҫеипшыз хара, иахқәашьыз?..

Агәра згозма, шықәсык аоныцқа,
Инеихауршөып хәа уқышәқәа?..
Уғы итуршәшәозшәа ажьыргэыцқәа
Урықха шьаршәны ианыуғыцуаз?

Чгахьас хәа - ҫацак ачагы,
ҫамоак аоы – иныхтәалан...
Ихәаадоу агныжәоан – хьшәашәа,
Ицәаршәу жьымжәак – ахала...

АХҚӨА

Иумырцэгъан, ханцәа ду хдыхәтәа	3
"Абар шыта азын-цхы"...	4
Гәнаха хыхра ҳацалоушәа аныха	5
"Ари адунеиаә зегъ гәаған"...	6
Ахәыцра кьалеицш..	7
"Акымзарак еилкаамкәа..."	8
"Шықәсыла ахаҳәцәуы ицәуан абака..."	9
Сашьцәа рәымтра	10
"Ус ишоуп са сдунеи"	11
"Азын-цхы иалыхәхәа аңсаатә..."	12
"Кыр цуеит еимарыцсеижьтәи хдәиць..."	13
"Абарцәә дтәаны хәылпәзыказ..."	14
Сгәашә антыц иууан аңша...	15
Афымтра абааш	16
Ҳаанхон ҳаилкаамкәа ххатақәа	17
"Цхыбжьонуп"	18
Ашьамтлаҳәқәа зшьам хакәитрак ҳамоу цьахшьоит	19
Еигәныюеит хабжьқәа, еигәныюеит ҳаңсқәа.....	20
Шьта ашықәсгыи нцәоит...	22
Өнак зны, зынзаск сгәысеанзамкәа.....	23
Аңаимбарқәа реиқәшәара	25
Аамталатәи хтынчра.....	26
"Ари абжьарак..."	27
"Нахьхыи аңсацла-еишьылқәа иоархыкны..."	29
"Иаха ацхыбжьон..."	30
"Ахәылпәз..."	31
Хәмаррак цоит	32
Ус икоуп ҳа ҳаамта	33
Акәа. Амәышаены.	35
Атоурых ду алуқәа.....	37
"Апкара-апкараҳәа..."	38
Агәалашәара ацыпхьқәа	40

Уи хазцо, ихазымцо дқалап...	41
"Зны изаацәан ааңынра аауеит..."	42
Шьаркәастала инеиуа рышьта схуп	43
"Сааңшит сара цхыбжьон..."	44
Моабжаранза	45
Геи-шьхеи ҳашрыбжьоу	46
Акымзарак	47
Алаф зумхәои, изеикәузеи улахь?..	48
"Ацлақәа игәныргоит раамта ахьымәасау..."	49
"Исазхәода уаха сахьйо?"	50
Цхыбжьонтәи аевкалиптқәа	51
Агәаҳәара-еимгеимцара	52
Ашәышықәсқәа реилашыюкраф	53
Ишәартоуп Цьунглеи азакәан.....	54
Изырееиуада са сыгхақәа?.....	55
Агазетқәа ртиуеит атакәажәцәа...	56
"Асы ауеит Москва..."	58
Уажәы-уашьтан.....	60
"Ҳапы лашьцарак ицоуп..."	61
"Амш закәызеи?	62
"Ассирцәкьа сақәшәеит".	63
Мышкызны гәалашәарак еицшхап...	64
Иниаст аамта афыртын еицш...	65
"Иаартуп са сгәы ипшьоу аоыреицш..."	66
Илахьеикәцагоу аетиуд	67
"Ажәоан блуп ецәа мцала..."	68
"Ҳаракырак сгәы тнакьозаргы..."	69
Гәырз-шашәаз...	70
Сыгәтацәажәарақәа рымшынца	71
Хыбқәак рматра-хылпәқәа	73
"Хәылп-шәацшә са сқәад инахьыжжит..."	74
Уа ауааы дыблит...	75
"Разны мақан Бзана зкәыршоу..."	76
Сабду игәтыха	77
"Мамзышьхантәи иасит аңша..."	79

"Ҳцәызқәа хәаак ихазтагзом..."	80
Зегь рыфәыхак... Зегь наңшыхақә	81
Асаҗыр	82
Аецәақәа – аҗх аблақәа	83
"Патрет зтасам..."	84
"Быбла қаруақәа ирхылап..."	85
Икоуп мчык	86
"Са салтхьейт шәа шәтызшәа..."	87
Амзатәымтеипш угәы лашоит..."	88
"– Изтахыда уажәеинраала?..."	89
"Дыкам сөызак..."	90
Ақама ағы хәаагылан	91
Ашьхаруаа, ашьхаруаа!	93

АИҒАГАҚӘА

Михаил Лермонтов.	
Абаандааы	95
"Сшәазызоит, саназхәыцуа исҗейпшу..."	96
"Амәахь сәеырцуейт сара сымацара..."	97
Абаллада	98
Ацақьа иахагылоу аҗар	100
Федор Тютчев	
Азмыцәара	101
Николаи Гумилев	
Ахәыштаара аәақьа	102
Ауарбажә	104
Александр Блок	
"Уа пхәызбак ашәа лхәон..."	105
Сөызцәа рахь	106
Валери Бриусов	
Ассаргадон	108
"Игәхьааган умцәуан!"	109
Редиард Киплинг	
Апиктцәа рашәа	110

Ақәыцьмақәа	112
Шарль Бодлер	
Згәы таҗеу асаркьал	113
Раинер Мариа Рильке	
Ашәкәы санақьоз	114
Анна Ахматова.	
"Са срылам аимцәаоцәа ирызтаз..."	115
"Ухьанҗахеит уажәшьта..."	116
"Бжык саҗаит"	117
"Шьта уаоҗсык дазызыроышам ашәа..."	118
Максимилиан Волошин	
"Абар хәылп-шәақьш аҗшшәы ахыггоит..."	119
Осип Мандельштам	
"Иазызыурызеи сәәа-сжы?"	120
Фазиль Искандер	
Ашәарыцааи азынтәи ажы рзы абаллада	121

ВЛАДИМИР КОНСТАНТИН-ИҘА ЗАНҘАРИА

ҚАЗАМКЪАТ АҘҘЫХАҚӘА

Ажәеинраалақәа

Владимир Константинович Зантариа

Осколки Вадзамакиата

Стихи
на абхазском языке

Аредақтор Енвер Ажьиба
Асахъаъыхы Мадина Чамагәуа
Компиутерла еикәлыршәеит Амина Зантариа-пәа

Аформат 84X108 1/32. Икацәкьоу кыпхъ бгыыц 4,128.
Иныкәырпшу кыпхъ бгыыц 6,9. Атираж 500. Аәацапқа № 181.

Ақсны Ахәынтқарра
"АКЪЫПХЪ АҚНЫ"
Акәа, Ешба имоа, 168